

Прот. Петро Мельничук

**БІБЛІЙНІ ОПОВІДАННЯ
СТАРОГО ЗАПОВІТУ**

ВИДАННЯ
ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ЕКЛЕСІЯ
ВІННІПЕГ, КАНАДА.

ПРОТ. ПЕТРО МЕЛЬНИЧУК

**Біблійні Оповідання
СТАРОГО ЗАПОВІТУ**

**Для дітей третьої класи
Недільних Шкіл**

ВИДАННЯ

ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ЕКЛЄЗІЯ

ВИНИПЕГ, КАНАДА.

Присвячую цю працю Шановним і Щирим Учителям Недільної Школи Української Православної Парохії св. Івана, Едмонтон, Алберта, що так самовіддано перші вчили цих лекцій, як також дітям тої школи, що гарно ці лекції виконували.

Астор.

Образці вжиті в цій книжечці з „200 BIBLISCHE BILDER nach OCHNORR von CARLOS FELD“ за дозволом Біблійного Заведення в Штутгарті.

Printed by:
Trident Press
214 Dufferin Ave., Winnipeg, Man.

Printed in Canada.

В С Т У П

Жиди ділять Старий Заповіт на три частини і так: Пять книг Мойсея називають „Закон”, або „Тора”. До другої частини зачисляють книги Навина, Суддів, Першу і Другу Самуїла, Першу і Другу Царів, книги Ісаїї, Єремії, Єзекиїла і 12 менших пророків. Ті книги вони називають „Невіім”, або „Пророки”. До третьої частини приділяють — Псалтир, Приповістки Соломона, Йова, Пісню Пісень, книгу Плачу Єремії, Руть, Еклезіяста, Естери, Даниїла, Ездри, Неємії, і Третю та Четверту Царів. Ті книги називають „Писання”, або „Хетувім”.

Ділимо Старий Заповіт на такі частини:

А. Книги історичні: а то: 1) Пять Книг Мойсея, де описано початок світу і далше аж до смерти Мойсея. Колись люди жили довго, багато памятали, переповідали одні другим, що самі знали. Де куди були писані памятки, як в родиннім краю Авраама і в Єгипті, де Мойсея навчено всіх наук єгипетських. Найбільше написано того, що самий Мойсей пережив, що сталося за його часів, що сталося за його проводу. 2) Книга Ісуса Навина (Йосії) описує про те, що сталося за наслідника Мойсейового. 3) Книга Судді описує про те, як жив нарід

ізраїльський за час від Самуїла до неволі вавилонської. 4) Книги Царів і Паралипоменон оповідають про ізраїльських царів. 5) Про неволю вавилонську книги Ездри, Неемії і Даниїла. Про пізніші часи - - дві книги макавейські. 6) Є ще книги про визначні особи: Йова, Руть, Товита, Юдиту і Естеру.

Б. Книг пророчих є 16, а то: 4 „Великих”, а 12 „Малих” пророків. Великі пророки називаються: Ісаїя, Єремія, Єзекиїл і Даниїл. Малі пророки: Осія, Йоїл, Амос, Авдїй, Йона, Михей, Наум, Аввакум, Софонія, Аггей, Захарія і Малахія.

В книгах пророчих описана доля ізраїльського народу і предсказана будучність. Для нас важні ті місця, що відносяться до Ісуса Христа.

В. Ще є книги научні. Дуже важна наука міститься в Псалтирі, збірці псалмів (150). Між ними є псалми молитовні, покайні і месійні. Дальші книги отсі: Притчів, Соломона, Еклезіяста, Пісні Пісень. Премудрости Соломона представляють нам деякі розумні вислови царя Соломона. Ще одна — Книга Ісуса сина Сіраха — містить дуже гарні науки того ж мужа. Книг Старого Заповіту є 46.

Книги Старого Заповіту написані під натхненням Святого Духа. Святі Отці Христової Церкви вважають ці книги за святі, добрі і пожиточні для наших душ. Писали ці книги різні люди.

БІБЛІЙНІ ОПОВІДАННЯ

СТАРИЙ ЗАПОВІТ

ЛЕКЦІЯ 1.

Небеса являють славу Божу і прости́р звіщає про діла рук Його.

Пс. 18: 1.

Сотворення Світу.

На початку сотворив Бог небеса і землю. Земля була пуста і порожня. Всюди було темно. Дух Божий взо-сився над водами. І сказав Бог: Нехай стане світло. І зараз сталося ясно. Тоді розділив Бог світло від темряви. Світло назвав Бог днем, а темряву назвав ніччю. Це був перший день на світі.

Коли настав другий день, сказав Бог: Нехай поміж водами стане твердь, щоб розділювала води. І так сталося. Твердь назвав Бог небесами.

Третого дня сказав Бог, щоб води зібралися в одні місця і щоб показала суша. Так і сталося. Води назвав Бог морем, а сушу землею. Тоді сказав Бог, щоб земля зростила всякі трави, зелене зілля, квіти і дерева з овочами і

з насінням своїм. І так сталося гарно всюди, як у нас на весні.

Тоді сказав Бог, щоб повстали світила небесні, що мали ділити день і ніч, і ділити час, щоб означували дні і роки. Зараз показалося сонце в день, а місяць і зорі в ночі. Це сталося четвертого дня.

П'ятого дня сказав Бог: Видайте, води, живі творива, і птаство нехай літає понад землею. І повстали різні риби в морі, всякої краски, як також різні птиці. Бог їх благословив, щоб множилися і наповнювали воду і землю.

Шестого дня сотворив Бог звірята різні, що на землі, що повзають і бігають. А вкінці сказав Бог: - Сотворимо чоловіка на наш образ і подобу, нехай панує над всяким творивом, що в воді, і в воздуху, і на землі. Все, що Бог створив, було добре. Семий день Бог благословив і назвав святим днем.

Питання:

1) Що створив Бог на початку? 2) В якому стані була земля? 3) Хто був над водами? 4) Що створено першого дня? 5) Що слідує наступних днів? 6) Коли сотворив Бог чоловіка? 7) Що дав чоловікові до діла? 8) Що сталося з днем семим?

ЛЕКЦІЯ 2.

Хваліть Його всі Ангели Його. Хваліть Його всі воїнства небесні.

Пс. 148: 2.

Сотворення Ангелів і їх упадок.

Окрім світу видимого створив Бог також світ невидимий. Світ невидимий — то велике множество чистих духів, що їх називаємо Ангелами. Всі Ангели були в небі. Їх обдарив Бог добротою, красою, розумом, вічним щастям і волею.

Але не всі Ангели остали добрими. Багато з них збунтувалися проти Бога. Провідник їх, Люципер, сказав: Ми так само можемо бути такі, як Бог, і не бути слугами Божими.

Ангели тоді розділилися на два табори. Провідником добрих Ангелів став Архистратиг М и х а ї л. Він закликав: Хто може бути таким як Бог? Настала велика боротьба. Добрі Ангели перемогли злих і скинули їх з неба в пекло. Головного злого духа називаємо Сатаною.

Добрих Ангелів нагородив Бог вічним щастям, бо вони все бачуть лице Небесного Отця.

Ми часто чуємо голос у собі, як щось хочемо робити, чи сказати. Один голос каже нам: не роби того, не говори так; а

другий каже: роби, роби; говори, говори. Чи ми робимо зле, чи добре, то все чуємо ті голоси. Відки вони до нас приходять? То голоси добрих і злих духів, голоси Ангела Божого і діавола. Господь Бог дав кожній людині Ангела Хоронителя, щоб хоронив її від злого.

Питання:

1) Кілько світів створив Бог? 2) Як вони називаються? 3) Хто є Ангели? 4) Чим їх Бог обдарив? 5) Чи всі Ангели остали добрими? 6) Як називається провідник добрих Ангелів? 7) Як покарано злих Ангелів? 8) Яку нагороду отримали добрі Ангели.

ЛЕКЦІЯ 3.

Вірую в Єдиного Бога... Сотворителя.

Створення чоловіка — Рай, — Перша Заповідь — Перша жінка.

Першого чоловіка створив Бог з земного пороху, вдунув в нього духа життя, і став чоловік душею живою. Обдарив Бог того чоловіка розумом і волею, славою і честю. Називався він Адам, то зачить, чоловік з землі. Мав Адам образ Бсжий, а через ласку Божу був подібним до Бога.

Помістив Бог чоловіка в дуже гарнім городі, що названо раєм. Були там різні овочеві дерева, смачні овочі, ягоди, горіхи і т. п. По середині раю росло дерево життя і дерево пізнання добра і зла. Через рай плила ріка, що ділилася на четверо і наводнювала цілий рай. Адам мав тим городом управляти для свого вжитку і приємности.

Коли віддав Бог Адамові рай, то сказав: З кожного дерева в раю можеш їсти овочі, тільки не їдж овочу з дерева знання добра і зла, бо того ж дня коли зїси овоч, смертю помреш. Потім привів Бог до Адама звірята і птахи і Адам дав кожному імя.

Хоч Адам був у раю, то не мав собі рівного товариства. Ні звірята, ні птахи не були йому рівні. Тоді сказав Бог: Не добре чоловікові бути самому, створім йому помічницю. Тоді Бог спустив на Адама глибокий сон, виняв в нього одно ребро і з того ребра створив жінку. Адам був рад, що побачив другу людину подібну до себе. Він назвав її Ева, то значить: мама всіх живих.

Питання:

1) Що сказав Бог коли мав створити Адама? (Лекція 1). 2) З чого створив Бог чоловіка? 3) Як став чоловік живим? 4) Як він називався? 5) Де мав Адам мешкати, жити? 6) Які дерева ро-

сли посеред раю? 7) Яку заповідь дав Бог Адамови? 8) Чому Бог привів звірята до Адама? 9) Як називалася дружина Адама? 10) Що значать імена: „Адам”? та „Ева”?

ЛЕКЦІЯ 4.

Він (діявол) бо брехун і отець брехні.
Іоан 2: 44.

Упадок перших людей.

Діявола мучило людське щастя, бо він своє щастя стратив. Він завидував людському щастю. А щоб лекше їм пошкодити, він вибрав собі до помочі вигляд змія, що мав вигляд дуже мудрого. Також знав діявол, яку заборону дав Бог Адамови й Еві.

Одного разу йшла Ева попри те дерево. Поглянула, а там змії. І він почав до Еви говорити: Чи справді не дозволив вам Бог їсти овочів зі всіх райських дерев в раю? Ева відповіла: З усіх дерев можна нам їсти овочі, тільки овочу з дерева посеред раю не можна їсти, ні навіть доторкатись до него, а то помремо. На те каже змії: Ні, не помрете, але Бог знає що скоро зїсте овоч з

того дерева, тоді отворяться вам очі і будете як боги знати добре і зле.

Ева стала приглядатися до дерева і овоч його ставав все більш принадним. А ще надила її цікавість знати все. Отже вона зірвала овоч, їла сама і ще дала їсти Адамові і він їв. Так допустилися перші люди першого гріха на світі. (Це первородний гріх).

Очі прародичам справді отворилися, але не так, як вони сподівалися. Вони втратили ласку Божу, що була життям їх душ, втратили безсмертність свою, та побачили зо страхом, що вони нагі. Перед гріхом вони були невинні і стиду не знали. Тепер позішивали собі листя з фігового дерева, щоб одягнутися. Коли ж почули голос Божий, сховалися між дерева.

Питання:

1) Чому діявол постановив шкодити людям? 2) Чи самий він міг те зробити? 3) Чому собі до помочі вибрав змія? 4) Що сказав змії Еві? 5) Чому Ева слухала змія? 6) Що втратили прародичі через свій гріх? 7) Чи діявол Еві говорив правду? 8) Чи тепер діявол говорить правду? 9) Чи маємо слухати голосу Ангела Хоронителя, чи голосу діявола? 10) Як знаємо, що прародичі боялися Бога?

ЛЕКЦІЯ 5.

Плата за гріх — смерть.

Рим. 6: 23.

Кара за гріх.

Коли Адам і Ева сховалися між дерева, почули голос Божий, що кликав:

Адаме, де ти? Адам відповів: Я почув голос Твій, злякався і сховався, бо я нагий. Каже Бог: Хто пояснив тобі, що ти нагий? Хіба ти їв овоч з забороненого дерева? Адам зложив вину на Еву і каже: Жінка, що Ти дав мені для товариства, подала мені овоч з того дере-

ва і я їв. Тоді питає Бог жінку: Чому ти так вчинила? Ева відповіла: Змій мене звів і я їла.

Тоді Бог проголосив кару за гріх. Наперед сказав до змія: За те, що ти спокусив людей, проклятий ти між усіма звірятами. Повзати меш на на грудях і череві твоїм по всі дні життя твого.

А Еві сказав Бог: За те, що ти послухала змія, а не Мене, будеш мати багато болів і трудів з дітьми твоїми. Будеш під властю мужа, а він буде твоїм паном.

Вкінці сказав Бог Адамові: За те, що ти послухав жінки і їв заборонений овоч, проклята земля в праці твоїй; тяжкою працею здобувати меш поживу з неї доки життя твого. Терня і будяки родитиме тобі, аж доки вернешся в землю, з якої ти взятий; бо порошок ти і в порошок повернешся.

Тоді Бог вигнав Адама і Еву з раю. В брамі раю поставив Бог Херувимів з огняними мечами, щоб не пустили людей до раю.

Питання:

1. Чому Адам і Ева сховалися від Бога? 2. На кого Адам склав вину? 3. На кого Ева? 4. Хто дійсно завинив? (Дискусія про свобідну волю). 5. Хто найбільше потерпів за гріх? 6. Що було

найбільшою карою для людей? 7. Хто боронив входу до раю?

ЛЕКЦІЯ 6.

Через зависть діавола смерть прийшла на світ. — *Прем. Соломона 2: 24.*

Каїн і Авель.

Перші сини Адама і Еви називалися Каїн і Авель. Каїн був рільником, а Авель пастухом. Авель був чесний і добрий чоловік. Каїн ні. Сталося так, що Каїн приніс жертву Богу з плодів землі, як подяку за дари Божі. Але вибрав до того найгірші плоди. Авель також приніс жертву Богу з найкращих ягнят, річняків.

Жертву Авеля Бог сподобав, а Каїнової не прийняв. Каїн завидував Авелю, розлютився на нього так, що аж змарнів. І от каже Бог до Каїна: Чого ти злишся? Коли добре робиш, то і лице веселе; коли ж не добре, то гріх чигає на тебе. Ти мусиш панувати над гріхом. Але Каїн не слухав Бога.

Одного разу каже Каїн до Авеля: Ходім у поле. Авель не сподівався нічого злого і пішов. На полі напав Каїн на Авеля і вбив його. Тоді голос Божий питає Каїна: Де брат твій? Негар-

но, нечемно, відповів Каїн: Хіба я сторож брата мого? Не знаю.

І сказав Бог Каїнові: Кров брата твого кличе до Мене. Оце ж проклятий ти на землі, що отворила уста свої і прийняла кров брата твого з твоєї руки. Земля не дасть тобі прожитків. Волоцюгою і утікачем будеш на землі.

Аж тепер зрозумів Каїн, якого великого гріха він допустився. Він сказав: Провина моя завелика, щоб я міг собі заслужити прощення. Женеш мене з лиця землі. Хто зустріне, то вбє мене. І сказав Бог: Хто б убив Каїна, на того буде кара в семеро. І поклав Бог на

Каїна знак, щоб ніхто його не вбивав. Тоді Каїн пішов на схід від раю і там перебував.

Авеля можемо уважати праобразом Ісуса Христа. Через зависть невинно погіб Авель; через зависть вбито невинного Ісуса Христа.

Питання:

1. Як називалися перші сини Адама і Еви? 2. Котрий з них був добрий? 3. Чим займався Каїн? 4. Чому вони приносили Богу жертви? 5. Чи обі жертви Бог прийняв? 6. Котрий брат був заздрисний? 7. Що сказав Бог до нього? 8. Що сталося в полі, коли оба брати туди пішли? 9. Хто питав Каїна про Авеля? 10. Яку кару приесудив Бог убийникові? 11. Кого Авель може представляти? 12. Який гріх приніс смерть у світ?

ЛЕКЦІЯ 7.

Ледачі витрачені будуть із землі і зрадники будуть викорінені з неї

Прит. Соломона 2: 22.

Потоп.

На місце Авеля дав Бог Адамові третого сина, що називався Сет. Сет був добрий і побожний чоловік. А що Адам жив 930 літ, то в нього було багато синів

і дочок. Він їх учив закону Божого, та говорив, що колись прийде Спаситель світу. Всі діти Адама і його внуки жили тоді дуже довго. Один з них, Мету-сала, жив 969 літ, найдовше з усіх лю-дей.

Вже в тих часах люди занималися ріжними родами праці на свій прожиток. Були скотарі, що мешкали в шат-

рах і випасали скот — худобу, вівці; були майстри, музиканти і другі, що мешкали по містах; були рільники-фармері, що управляли землею.

Потомки Сета були добрими людь-ми і називали їх — „діти Божі”. Потом-

ки Каїна були злими, безбожними і їх називали „діти людські”.

На нещастя діти Божі і діти людські почали мішатися — і всі ставали злими. Все легше бути злим, як добрим. Тоді сказав Бог, що люди не повинні так довго жити, бо попсувалися і думають і роблять тільки зле.

Серед тих безбожників жив один праведний муж на імя Ной. До нього заговорив Бог: Люди стали злі, треба їх знищити. Ще даю їм 120 літ часу на поправу. Тебе ж і твою родину хочу спасти від погибелі. Збудуй собі великий корабель, з тесаного дерева, на три поверхи і поділи на малі переділи. Нехай корабель буде 300 ліктів довгий (1 локоть близько 22 цалі), 50 ліктів широкий, а 30 ліктів високий. Зробиш вікна і двері одні до корабля. На світ прийде потоп і все загине. Тільки з тобою зроблю таку угоду: ти і твоя жінка, і твої сини і їх жінки, увійдете в корабель і спасетеся. Також маєш взяти в корабель по парі з усіх звірят і птахів, як також поживи для всіх на цілий рік. З чистих звірят і птахів візьмеш по сім пар.

Ной будував корабель сто літ. Коли люди питали, що він будує, Ной говорив їм правду, як йому Бог об'явив. Ной казав, що буде потоп і всі люди погинуть, як не покаються. Але люди

сміялися з Ноя; їли вибагливі страви, пили, гуляли, бавилися і грішили далше.

Як уже корабель був готовий і всі звірята були в кораблі, тоді сказав Бог до Ноя: Увійди в корабель з твоєю родиною. Ной так зробив. Сам Бог зачинив двері за ними.

По семи днях почав падати дощ і падав сорок днів і ночей. Вода стала так високо, що покрила найвищі гори на 15 ліктів. Все на світі потопилося, крім того, що було в кораблі.

Потопі світа і корабель є образом святої Христової Православної Церкви. Як тільки ті, що були в кораблі, спаслися, так також тільки ті, що належать до Церкви, що є в Церкві, спасуться в день Страшного Суду. Ной послухав Бога і так спас його Бог. Слухаймо і ми Божого слова в Церкві і ми спасемося.

Питання:

1. Як довго жив Адам? Метасула?
2. Як називався третій син Адама і Еви?
3. Як називано його дітей?
4. Як називали дітей Каїна?
5. Чи всі люди були тоді добрі?
6. Кілько часу дав їм Бог на поправу?
7. Хто тоді був праведний і побожний?
8. Що сказав Бог до нього?
9. Як великого корабля мав Ной збудувати?
10. Як довго будував Ной корабля?
11. Що Ной казав людям?
12. Хто

і кілька осіб спаслося на кораблі? 13. Кілько звірят і птахів? 14. Що представляє нам корабель Ноя?

ЛЕКЦІЯ 8.

Принесіть жертву правди і вповайте на Господа. — *Псалом 4: 5.*

Жертва Ноя. Його сини.

Сто п'ятьдесят днів стояли великі води на землі. Тоді післав Бог теплий вітер. Води почали випаровувати і опадати. За якийсь час корабель перестав пливати і осів на горі Арараті. Та гора є і до нині в Вірменії, чи Арменії. Гора Арарат висока 16,916 стіп, знаходиться там, де сходяться границі Росії, Туреччини й Іраку, в Малій Азії. На мапі легко її знайдете.

Коли Ной зауважив, що корабель вже осів, він дуже тим утішився, бо він перебув на кораблі яких 350 днів. Але, щоб впевнитися, що земля була суха, Ной пустив вікном крука. Та крук вже не вернувся. Незадовго потім Ной випустив голуба. Голуб вернувся вже аж під вечір і приніс галузку з зеленим листям. За сім днів знов випустив Ной голуба, але він вже не вернувся. Тоді вже вийшла з корабля вся родина з Ноем і всі звірята та птахи.

З вдячності Богу Ной збудував з каменя престіл і приніс на нім жертву Богу з чистих звірят. Бог благословив Ноя і його родину і сказав: Установляю угоду з тобою і з твоїм потомством. Дуга, що бачиш на облаках, буде знаком нашої угоди. Більше потопу не буде. По всі часи земля буде родити

засіви і буде жниво. Пори року все по собі будуть наступати: весна, літо, осінь і зима, як також ніч і день.

Сини Ноя називалися: Сем, Хам і Яфет. Разом з батьком почали вони управляти землею і випасати худобу. Ной був насадив виноград, та забага-

то напився соку його і заснув. В сні розкрився. Хам побачив нагого батька і насміхався з нього. Тоді Сем і Яфет з відверненими лицами пішли і накрили батька. Коли Ной пробудився і довідався, що сталося, прокляв Хама, а Сема і Яфета благословив.

Оця лекція вчить нас, що треба приносити Богу жертву подяки і шанувати своїх родичів.

Питання:

1. Як довго стояв потоп на землі?
2. Чому крук не вернувся? (Чим він живиться?)
4. Чому голуб вернувся перший раз?
5. Чому Ной ждав, аж голуб не вернувся, заки прийшов з копабля?
- (Чи мали б скорше звірята що їсти?)
6. По виході з корабля що Ной зробив насамперед?
7. Як називалися сини Ноя?
8. Котрі сини Ноя були чемні і розумні?
9. Чого вчиться нас сьогоднішня лекція?
10. Кілько разів перед тим чули ми про жертву і хто приносив її?

ЛЕКЦІЯ 9.

Сеї чоловік почав будувати, та не міг скінчити. — *Лука 14: 30.*

Вавилонська вежа.

Коли Ной вийшов з корабля, зійшов на долини і потомків його находимо між ріками Евфратом і Тигром. Тепер

той край зветься Ірак. Потомки Ноя не були ліпші, ніж їх предки перед потомом. Зчасом вони розмножилися так, що земля не змогла вижити всіх людей. Тоді зійшлися їх старші і ввадили таке: Треба нам розійтися по світі, але вперед збудуймо велике місто і високу вежу, щоб сягала до неба.

Господь Бог знав про їх нерозум і гордість і помішав їх мову. Люди не могли порозумітися і мусіли залишити будову вежі, а місто назвали „Вавилон”, то значить: помішання. Від тоді багато мов на світі.

Люди розійшлися, тільки потомки

Сема остали в Азії. З них то повстав пізніше нарід Ізраїльський. Більшість потомків Хама пішла до Африки, а потомки Яфета до Європи. З них повстали ріжні народи. Багато з тих народів були злими. Вірили в божків-ідолів, яких виробляли своїми руками. Замість кланятися одному Богу, ті люди кланялися сонцю, місяцеві, зорям, звірам, деревам. Часто приносили в жертву живих людей, навіть малих дітей. Приміром—був один залізний ідол Ваал, порожний в середині. Там розпалювали вогонь і кидали туди — живих дітей.

Ви памятаєте, що Ной благословив Сема і Яфета, а Хама прокляв. Тепер бачимо, що з роду Сема прийшли на світ пророки, вчителі правдивої віри, а також Пречиста Діва Марія і Ісус Христос. Потомки Яфета найбільше вчені люди, що правлять світом, а потомки Хама темні, навіть дикі, і надаються хіба за наймитів. З того для нас наука, що „добрі діти родичам вінець”, і що “за благословенням родичів іде благословення Боже”.

Питання:

1. Де мешкали потомки Ноя зараз по потопі?
2. Що вони хотіли збудувати?
3. Чи Бог їм допоміг у будові?
4. Чому?
5. Що значить „Вавилон”?
6. Де мешкають потомки Сема?
7. Від ко-

трого Ноевого сина ми походимо? 8. Від котрого походять негри? 9. Від котрого Араби і ін.? 10. З потомків котрого Ноевого сина походив Ісус Христос? 11. Котрого сина Ноевого найбільше освічені потомки? 12. Котрого потомки є майже всі христіянами?

ЛЕКЦІЯ 10.

Я вибрав одного з між людей.

Псалом 88: 19.

Поклик Авраама.

Знаємо з попередних лекцій, що за всіди на світі були злі і безбожні люди, та що все були і добрі і побожні люди. Між безбожними потомками Сема жив дуже добрий і розумний чоловік, що називався Аврам (пізніше Авраам). Аврама, отже, вибрав Господь Бог на те, щоб через нього і його потомків підтримувалася віра в одного Бога і надія на Спасителя світу.

Батько Аврама мешкав у місті Ур, недалеко того місця, де зливаються ріки Евфрат і Тигр. Одного разу, коли Аврам роздумував над добром і злом у світі, сказав до нього Бог: Авраме, вийди з дому батька твого і від родика твоєї і з краю твого і йди в землю, що я тобі покажу, а зділаю з тебе великий нарід. і буду благословити тебе а також через тебе всі народи землі.

Аврам повірив Богу. Він забрав свою жінку Сару, сина свого брата, Лота, також весь свій маєток, слуг, служниць і пустився в далеку дорогу на захід. В Аврама було багато овець, худоби, ослів і верблюдів, то подорож була повільна і треба було багато часу, щоб зайти до краю Ханаан, що тепер зветься Палестина.

Ханаан був тоді урожайний і багатий край, говорили про нього, що він тече медом і молоком. Аврам спинився коло міста Сихему. Тут об'явився йому Бог і сказав: Тобі і твоїм потомкам дам цю землю. Щоб показати Богу

свою вдячність, Аврам збудував з каменя престіл і приніс на нім жертву. Від тоді Ханаан зветься „Обіцяна Земля”.

Питання:

1. На що вибрав Бог Аврама? 2. Котрого Ноевого сина був Аврам потомком? 3. Серед яких людей жив Аврам у своїм краю родиннім? 4. Що сказав до нього Бог ще в Ур? Чи Аврам послухав Бога? 6. Аврам мав поперх 300 слуг — на що він їх тримав? 7. Як називався той край, де Аврам зайшов? 8. Як ще той край, де Аврам зайшов? Як інакше що Аврам був вдячний Богу? 10. Хто ще перед Аврамом приносив жертви Богу?

ЛЕКЦІЯ 11.

Благословенні миротворці, бо вони синами Божими назовуться.

Мат. 5: 9.

Аврам любив згоду і спокій.

Господь Бог благословив Аврама його маєток побільшувався. Також і Лота маєток ріс. З часом земля, де вони осіли, не вистарчала на випас всіх черед і часто слуги Аврама і Лота сварилися за пасовиска. Аврама те боліло. От він прийшов до Лота і каже: Прошу тебе, най не буде сварки між мною і то-

бою, ні між нашими слугами, бо ми брати. Краще розійдімся. Глянь, цілий край перед нами. Вибирай собі одну частину. Як підеш на ліво, я піду на право; як вибереш собі праву частину, я піду на ліво. Лот вибрав собі долину ріки Йордану, де було багато води і трави, і замешкав у місті Содомі. Аврам поселився в Хевроні (Геброн) і там збудував жертівник для Господа Бога.

Незадовго потім напали на землі йорданські чотири царі; рабували вони міста Содому і Гомору, та забирали в полон людей. Забрали і Лота та його родину. Коли Аврам про те довідався, озброїв своїх 318 слуг, здогонив тих царів, напав на них в ночі, побив їх, відобрав всю здобич і визволив людей і Лота.

Як Аврам вертався, вийшли проти нього царі Салему, Мелхиседек, і цар Содоми. Мелхиседек, що був священиком Божим, зустрів Аврама хлібом і вином і приніс їх у жертву Богу, як жертву подяки за перемогу. Він сказав до Аврама: Благословенний будь, Авраме, найвищим Богом, що сотворив небо і землю; благословенний будь Бог, що дав тобі перемогу над ворогами.

Аврам віддав Мелхиседекові десятину часті військових здобичей. Цар Содоми хотів тільки своїх людей, але Аврам віддав і здобич, бо не хотів узяти нагороди

Мелхиседек представляє нам вічного священика, Ісуса Христа. Його жертва була прообразом безкровної жертви Нового Заповіту, що dokonується на Службі Божій.

Питання:

1. Чому Аврамові і Лотові пастухи сварилися? 2. Що на те сказав Аврам до Лота? 3. Куди пішов Лот? 4. Куди Аврам пішов? 5. Хто напав на Содому? 6. Що сталося з Лотом? 7. Що зробив Аврам, як довідався про напад? 8. Хто зустрів Аврама по побіді? 9. Хто був Мелхиседек? 10. Яку він жертву приніс Богу? 11. Кого він представляє? 12. Що нам пригадує ту жертву в Святій Христіянській Православній Церкві?

ЛЕКЦІЯ 12.

Праведний вірою житиме.

Рим. 1: 17.

Аврамова віра і гостинність.

Після повороту з війни мав Аврам видіння і тоді сказав йому Бог: Не бійся, Я буду з тобою, буду твоєю обороною. Поглянь на небо, кільки там зір, так багато буде твого потомства. Аврам повірив Богу і Бог полічив віру Аврама за праведність.

Коли Аврамові було 99 літ, знов з'явився йому Бог і сказав: Я Бог Всемогучий, служи мені вірно, будь щирий. Від тепер твоє ім'я буде **Авраам**, батько народів. З тобою зроблю завіт (угоду). Твоїм потомкам дам цю землю від Єгипту до Евфрату. На знак нашої угоди кожний син мусить бути обрізаний осьмого дня по народженню. В твоєї жени Сарі буде син і назвеш його Ісаак.

Якийсь час потім сидів Авраам коло свого намету (шатра) під деревом. День був гарячий, саме коло полудня. Нараз побачив трох подорожніх. Він вийшов їм назустріч, поздоровив і запросив до себе на відпочинок і на обід. Покликав ще Сару і сказав, щоб напекла паланиць, чи коржів, а слугам сказав приготувати свіжої телятини. Інші слуги принесли води і вмили ноги подорожнім. Нім подано обід, Авраам подав гостям сира, молока і меду і самий їх обслуговував.

Коли по обіді гості мали відходити, подякували Авраамові за гостину, а один з них додав: За рік від сьогодні народиться тобі син. Сара стояла за наметом і усміхнулася на те, бо вона вже старенька була, вже минуло їй 90 літ. Але подорожній сказав: Чого Сара усміється? Хіба є щось неможливе у Бога? Якраз за рік буде в неї син.

Авраам запам'ятав це і зрозумів, що

то самий Бог з двома Ангелами був у нього гостем.

Ласкавість і гостинність для ближніх, а сильна віра в Бога є прикметою чесних і правдивих християн. Щедро нагородив Бог Авраама, нагороджує і тепер добрих людей.

Питання:

1. Хто об'явився Авраамові по війні?
2. Що сказав Бог Авраамові?
3. Чи Аврам повірив Богу?
4. Коли ще явився Бог Авраамові?
5. Як назвав Бог Авраама?
6. Які землі обіцяв Бог Авраамові?
7. Кілько подорожніх бачив Авраам?
8. Що дав їм їсти — пити?
9. Що сказав один з подорожніх Авраамові на відході?
10. Чи Сара повірила подорожньому?
11. За кого уважав Авраам подорожніх?
12. Які повинні бути християни?

ЛЕКЦІЯ 13.

Посиле він жаром на грішників; огонь і сірка і дух бурливий буде частиною їх чаші. — *Пс. 10: 7.*

Содома і Гомора.

Коли Авраамові гості відходили в сторону міст Содоми і Гомори, Авраам проводив їх. Дорогою розмовляли. Сказав Господь до Авраама: Гріхи людей в Содомі і Гоморі дуже тяжкі. Такі грі-

хи кличуть до мене о пімсту. Ці міста треба знищити.

Авраам настрашився, що так багато людей мало би згинуті. Хоч він самий жив між злими людьми, все таки він їх любив, як ближніх. От він задержав Господа і каже: Чи і праведних погу-

биш разом з грішними? (Тимчасом оба Ангели пішли дальше). Якби там було 50 праведних, помилую все місто. Знов сказав Авраам: Коли я вже осмілюся говорити до Господа, хоч я порошок і попіл, то чи помилуєш їх, як би там було 45 праведних? І задля 45 помилую, від-

казав Господь. А як буде лише 40 праведних? І так далі просив Авраам, аж дійшло до 10. Але і 10 праведних не було в Содомі. Тоді вернувся Авраам до дому, а Господь пішов далі за Ангелами.

Ангели зайшли до Содоми вже під вечір. У брамі міста зустріли Лота. Лот запросив їх до себе. В домі Лота сказали Ангели: Збирайся і втікай разом з своєю родиною з міста, бо Господь має його знищити. Лот кликав ще двох зятів своїх, щоби втікали, але вони не послухали. Коли ж почало світати, Ангели забрали на руки Лота, його жінку і двох дочок-дівчат і вивели за місто. Дорогою остерігали Лота і його родину, щоб навіть не оглядалися, а втікали скоро, бо можуть померти.

Лот боявся втікати в гори, але за дозволом Ангела пішов до міста Сигор. І Сигор мало бути знищене, та Лот просив Ангела не нищити того міста і воно остало ціле. Сходило сонце як Лот вступив у Сигор. Тоді кинув Господь сірчаний вогонь з небес і знищив міста Содому і Гомору і вся околиця запалася глибоко в землю. Жінка Лота оглянулася і за кару перемінилася в стовп соли.

Коли рано вийшов Авраам на горбок, де говорив з Господом, побачив тільки дим там, де були грішні міста.

На місці, де були Содома і Гомора, тепер є Мертне море. Вода в нім така гірка, що ніщо не може її пити, ні жити в ній. Та і воздух довкола моря неприємний. От так Господь тяжко карає поганих людей за гріхи. Стережім себе від поганих думок, слів і діл.

Питання:

1. Що сказав Господь Авраамові, коли відходив до Содоми? 2. Про кого просив Авраам Господа? 3. Чи було в Содомі бодай 10 праведних людей? 4. Кого зустріли Ангели в Содомі? 5. Що сказали Ангели Лотові? 6. Кілько дочок було в Лота? 7. Кілько врятувалося? 8. В який час впав вогонь на Содому? 9. Де тоді був Лот? 10. Що сталося з жінкою Лота? 11. Чому? 12. Де були Содома і Гомора? 13. Чому покарав Бог ті міста? 14. Від чого маємо себе стерегти?

ЛЕКЦІЯ 14.

(Ісус) ... був послухним аж до смерті. — *Фил. 2: 8.*

Ісаак — Послук Авраама.

Проминув рік від того часу, коли Авраам гостив у себе трох подорожніх (Лекція 12). І справді сталося так, як один з подорожніх говорив: народився

Авраамові і Сарі син. Осьмого дня названо його Ісаак. Авраам дуже його любив.

Коли Ісаак підріс, з'явився Авраамові Бог і каже: Аврааме, візьми сина твого Ісаака і йди на три дні в дорогу на гору, що тобі покажу. Там принесеш мені Ісаака у всепальну жертву. (То значило, що Авраам мав Ісаака заколоти і спалити на дровах). Хотів Бог переконатися, кого Авраам любив більше: Бога чи Ісаака.

Авраам довго не думав. Встав дуже рано, збудив двох слуг й Ісаака. Казав приготувати поживи і води на тиждень, трохи сухих дров, вложити те все на осла і пустилися всі в дорогу. Третого дня побачив Авраам гору Морія, що її показав йому Бог у сні.

Коли вже прийшли до стіп гори, каже Авраам до слуг: Ви з ослом зачекайте тут на долині, а я з сином піду на гору помолитися. Тоді на Ісаака вложив дрова, а жертвенний ніж і вогонь Авраам ніс самий. Як вже оба йшли, питає Ісаак: Тату, дрова і вогонь маємо, але овечки на жертву не маємо. І каже Авраам: Не журися, сину, Бог подбає про те.

Як вже вийшли на верх гори, Авраам збудував жертівника тай приготував на нім дрова. Тоді зв'язав Ісаака, поклав на дрова і підніс ножа, щоб заколоти сина

свого. Ісаак не боронився, ні не просився, але Ангел заговорив: Стій, Аврааме, не клади руки на свого сина. Я переконався, що ти любиш Бога і послушний Богу, коли готовив одинокого сина свого принести в жертву.

Коли Авраам обернувся, побачив барана в корчах і приніс його Богу в жертву. Ангел знов заговорив: За те, що ти не пожалував свого любого сина для мене, — це слово Боже — будеш благословенний ти і через твоє потомство всі народи землі, тому, що послухав мого голосу. Тоді Авраам вернувся до до дому з сином і слугами.

З потомства Авраама прийшов на світ Ісус Христос, обіцяний ще в раю. Ісус Христос був послушний Отцю Свому аж до смерті — до жертви на хресті. Тою жертвою відкупив він людей від гріха і некла. Як Ісаак ніс дерево на жертву на своїх плечах, так само Христос ніс хрест на гору. Авраам дає нам примір послуху Богові, а Ісаак — примір послуху своєму батькові. Родичі повинні любити свої діти, але не так, щоб задля них ломити заповідь Божу. Бога треба любити понад усе.

Питання:

1. Як називався Авраамів син? 2. Що є жертва всепалення? 3. Якої жертви хотів Бог від Авраама? 4. Кого мав Ав-

раам жертвувати? 5. Чи Авраам послу- хав Бога? 6. Як називалася гора, де Ав- раам мав принести жертву? 7. Як довго йшов Авраам до гори Морія? 8. Що сказав Авраам до слуг під горою? 9. Що ніс Ісаак на гору? 10. Що ніс його бать- ко? 11. Кого нагадує нам Ісаак? 12. Яку заплату дістав Авраам за свій послух? 13. Котра заповідь Божа наказує нам шанувати — слухати родичів? 14. На- пишть Заповідь любови Бога і ближ- нього.

ЛЕКЦІЯ 15.

Звеселяться всі, що вповають на Тебе.

Псал. 5: 11.

Одруження Ісаака.

Коли Ісаак дійшов до повноліття, Ав- раам закликав управителя свого маєтку Еліезера і каже до нього: Вже час одру- житися Ісаакові. Ти ж не візьмеш для нього жени з дочок ханаанських, але пі- деш в мою родинну землю, до мого ро- ду, тай візьмеш жену синові мойому Ісаакові відти. І каже слуга: Коли ж би вибрана дівиця не схотіла прийти в от- сю землю, чи вернути Ісаака до твоєї давньої землі? Ні, каже Авраам, не роби так. Господь Бог обіцяв мені оцю зем-

лю. Він пошле Ангела свого перед тобою і приготує усе для тебе. І за-присягнув слуга, що зробить усе так, як казав його пан, Авраам.

Приготував тоді Еліезер 10 верблю-дів у дорогу. Набрав дарунків золотих, срібних, дорогої матерії. Для охорони взяв ще кількох слуг і пустився в до-

рогу до Месопотамії, до міста Харан, де мешкав Нахор, брат Авраама. Коли при-був туди одного вечора, спинився за містом коло криниці. Якраз була пора, коли дочки тих жителів виходили з мі-ста по воду. Еліезер почав так молити-ся: Господи Боже пана мого Авраама!

Пощасти мені сьогодні, покажи милість Авраамові. Оце я коло колодязя (коло криниці), де дочки Харану ідуть по воду. Нехай станеться так: Котра дівиця дасть напиться і мені, і напоїть моїх людей, і верблюдів, так нехай вона буде тою, що Ти призначив на жену для слуги Твого Ісаака. Як так станеться, то буду знати, що Ти вислухав мою молитву і показав милість Авраамові.

Ще не скінчив молитви, як надійшла дуже вродлива і смирна дівчина. Її попросив Еліезер води. Дівчина не тільки напоїла слуги Авраамові, але і їх верблюдів. Еліезер нагородив її за те золотими перстнями і наручницями та спитав: Чия ти донька і чи є у твого батька місце на нічліг, та солома для верблюдів? Я — каже дівчина — Ревека, дочка Бетуїлова, а дідо мій — Нахор. В нас є досить місця на нічліг, і поживи для всіх людей і звірят. І каже Еліезер: Благословенний Бог пана мого Авраама, що пощастив мені найти дім брата його.

Коли Ревека те вчула, побігла скоро до дому і розказала, що сталося коло криниці. Тоді брат Ревеки, Лаван, пішов на зустріч Еліезерові і запросив до своєї хати. Коли вже дали сіна верблюдам і води помити ноги подорожнім, запросили всіх до вечері. Але Еліезер не хотів їсти, бо казав: Вперед сповню своє посольство, скажу, за чим я

прийшов. І розказав про Авраама, про його багатство, про Ісаака та про свою присягу. Вислухали те все домашні, а батько Ребеки Бетуїл і брат Лаван відповіли: Від Господа прийшло те діло, ми не можемо противитися. Ось Ребека, візьми її і нехай буде дружиною Ісаакові.

По такій згоді роздав Еліезер скарби і дарунки, що привіз для Ребеки і її родини. Аж тепер почали вечеру і забаву. По десяти днях поблагословили родичі свою доньку і пустили її і її слуг в далеку дорогу, до нового дому, де стала дружиною Ісаака. Сара вже була померла, а прожила 127 літ. Авраам жив 175 літ. Обое поховані в печері коло Мамре, що Авраам був купив ще за свого життя.

Питання:

1. З якого роду хотів Авраам невістки?
2. Чому не позволив Авраам своєму слугі залишити Ісаака в Харані?
3. Чому Еліезер взяв з собою ще кількох слуг?
4. До якого міста прийшли вони?
5. Чи там мешкала яка родина Аврамова? Хто?
6. Що насамперед зробив Еліезер коло криниці? Чому Еліезер вибрав Ребеку понад усі інші дівчата?
8. Чим її нагородив?
9. Хто був Бетуїл, хто Нахор і хто Лаван?
10. Чи вдалося посольство Еліезерові?
11. Що сказали

Бетуїл і Лаван, коли вислухали слова Елієзера? 12. Хто приготував ціле діло для Авраама, Ісаака і Елієзера? 13 За що нагородив Бог Авраама радістю і всім добром? (Текст).

ЛЕКЦІЯ 16.

Благословенство батька утверджує
дому синів. — *Прем. Сірата 3: 11.*

Есав і Яков.

В Ісаака і Ревеки було два сини — близнюки: Есав — рудий, порослий, відважний, сильний, строгий. Польовання, степ, рух, тяжка праця то було його заняття. Яков — хитрий, спокійний, більше сидів дома. Ісаак любив більше Есава, бо той приносив йому дичину. Ревека любила більше Якова. До того ще й Ревеці було обявлено, що хоч Есав перший син, то Яков перебере права першенства.

Що ж у тих часах означало першенство? Означало те, що перший син отримував головне благословення батька і тим самим ставав головою родини і паном усього маєтку. Коли ж пригадаємо собі, що вже Авраам мав поперх 300 слуг здібних воювати, а крім них було багато більше інших слуг, та що з ним робили угоди навіть царі, то

можемо знати, яку вагу мало першенство. Також Аавраамів маєток мусів бути великий, коли треба було тільки слуг. За життя Ісаака маєток ще прибув, а також прибуло і слуг.

Було раз, що Есав нічого не вполював. Вертав до дому змучений і голодний. На полю, далеко від дому, Яков

варив собі на обід сочевицю (по англійськи — лентил). Есав побачив і каже: Дай мені їсти, бо я дуже голодний. Яков на те: Продай мені своє першенство, тоді дам тобі їсти. Каже Есав: На що мені першенства, як я можу вмерти з голоду? І каже Яков: Клянись мені за-

раз. Есав залявся і тим самим відпустив всі свої права до першенства за миску сочевиці.

Але ще треба було дістати головне благословення від батька. І до того трапилася нагода. Ісаак на старість отемнів. Коли чувся близьким смерті, закликав Есава і каже: Візьми лука і стріли, йди в поле і принеси мені дичини. Приготови мені з того їду, так як я люблю. Ще перед смертю хочу поїсти і дати тобі благословення. Есав таки зараз пішов на польовання.

Однаке ту розмову вчула Ревека. Вона то хотіла для Якова першенства. Щож вона зробила? Закликала Якова і розказала, що чула, а далі так говорила: Йди до череди і вибери двоє гарних, молодих козлят. Я вже сама приготую так, як твій батько любить, а ти занеси і дістанеш благословення. На те Яков: А що буде, як тато схоче мене доторкнутися? Мое ж тіло гладеньке, а Яковове поросле. Тоді тато мене проклене. Мати його заспокоїла: Шкірками з козлят пообвиваю тобі руки і шию, але якби виявилось, то я прокляття на себе перебираю.

Коли вже страва була готова, Ревека перебрала Якова в одіж Есава і вислала перед Ісаака. Яков почав: Ось я вже приготував тобі, отче, їду, як ти казав. Встань, споживай і нехай благословить

мене душа твоя. Спитав Ісаак: Хто ти, синку, чи так скоро вполював ти? Відповів Яков: Я Есав, первородний син твій. Господь пощастив скоро вполювати. Каже Ісаак: Приступи близько, щоб я міг тебе доторкнутися руками, чи ти справді Есав. Яков приступив. Коли Ісаак облапав його сказав: Голос Якова, але руки Есавові. Ще таки питався Ісаак: Чи справді ти мій син, Есав? Знов Яков відповів: я, Ісаак. Подай же мені їду. Яков подав їду і вино. По обіді каже батько: Поцілуй мене, сину. Яков поцілував, а Ісаак мав нагоду занюхати одіж Есавову. То вже його переконало. Тоді вже почав Ісаак говорити врочисто: Це запах одежі сина мого, як запах ниви, що благословив Господь. Дай же тобі, Боже, росу з неба і землю благодатню, зерно і виноград. Нехай служать тобі хмари і народи. Будеш паном над братом твоїм рідним і над другими. Проклятий, хто тебе проклене, а благословенний, хто тебе благословить.

Скоро тільки Яков відійшов, надійшов Есав і заговорив до Ісаака: Встань, отче, і їдж, що я зловив і благослови мене. І спитав невидючий старець: Ти ж хто єси? Я Есав, первородний син твій. І злякався Ісаак, тай спитав: Хто ж, той, що вже дав мені їсти і я благословив його? І буде благословенний! Коли

Есав почув таке, заридав голосом великим, припав до батька і просив: Благослови ж і мене, отче. Хіба в тебе тільки одно благословення? Ісаак відказав: Паном зробив я його над тобою. Ти будеш благословенний плодами землі і росою. Живитимешся з меча в послузі брата твого. Але прийде час, що станеш своїм власним паном.

Питання:

1. Як називалися сини Ісаака?
2. Чому тато любив Есава?
3. Котрий був старший?
4. Що тоді означало першенство?
5. Чи Есав дорожив своїм правом?
6. За що він те право продав?
7. Що значило тоді благословення батька?
8. Що на старі літа сталося з Ісааком?
9. Хто з того скористав?
10. Кілько разів ошукав Яков свого тата?
11. Кого більше ти винуєш — Якова чи Ревекву? Чому?
12. Чи ти би слухав(ла), як би мама тебе підготувла на щось зле?

ЛЕКЦІЯ 17.

Господь зі мною. не злякаюся, що заповід мені чоловік — *Пс. 117: 6.*

Утеча Якова.

Есав дуже розгнівався на Якова, і за втрачене первородство і за благословення батькове. Навіть погрожував,

що вбє Якова. Те перечула мати. Вона придумала спосіб врятувати Якова. Пішла до Ісаака і каже: Час Якова женити, але я не хочу за невістку дочки з цієї землі, з іншого народу, але з нашого роду. Пошли Якова до родини Бетуїла, мого батька, нехай найде собі дружину. Ісаак так зробив. Таким способом Яков

забрався з дому, з очей Есава, доки промине його гнів.

Коли Яков був у дорозі, захопила його ніч. От він положив собі під голову каменя і заснув. Приснився йому дивний сон. Бачив він драбину, що стояла на землі, а верхом сягала неба. По дра-

бині сходили Ангели на долину і знов виходили до неба. При верху драбини лобачив Бога і чув такі слова: Я Бог Авраама і Бог Ісаака батька твого. Землю отцю дам тобі і потомкам твоїм. Через одного з потомків твоїх прийде благословення на всі народи. З тобою буду в дорозі і знов верну тебе до дому.

Як у ранці Яков пробудився, сказав: Справді тут є Бог, а я й не знав. Не що інше воно, а дім Божий і ворота небесні. Тоді взяв каменя, що мав під головою, посвятив його оливою і назвав Бетель, що означає — Дім Божий. Також обіцяв Яков Богу таке: Як Бог буде зо мною в дорозі і верне мене щасливо до дому, то буду вже давати десятину мого майна для Бога.

Врешті зайшов Яков до одного колодязя (криниці) при кінці пустині, а там було три отарі овець з пастухами. От він питає пастухів: Братя, відки ви? Вони відповіли: Ми з Харану. Яков тоді: Чи знаєте ви Лавана, з роду Нахорового? Так, знаємо — кажуть — а ось і дочка його Рахилья надходить зо своєю чередою.

Коли Рахилья приблизилася до колодязя, Яков чемно її поздоровив, відкотив каменя від колодязя і напоїв усі вівці. Також розказав Рахилі, що він син Ребеки, сестри її батька. Радісно побігла Рахилья до дому і сповістила про

Якова. Самий Лаван вийшов на зустріч Яковові, обіймив його і завів до свого дому.

Яков сказав, чого він прийшов. Але Лаван не хотів так Рахилі віддати Яковові, а казав йому служити сім літ за ню. Яков погодився. Коли сім літ ми-

нуло Лаван віддав за Якова не Рахилю, а Лію, старшу дочку свою, що не була здорова на очі. Яков сварив Лавана, що ошукав його, а Лаван каже: Як хочеш Рахилю, то служи ще сім літ в мене. (В тих краях і часах можна було мати більше як одну жінку). От яков ще

служив у Лавана аж тридцять літ. Не раз Лаван ошукував його в платні, але все вийшло на добро Яковові, бо Бог був з ним. За той час Яков став таким багатим, що самий Лаван заздоровив йому. (Лаван платив Яковові вівцями).

Чудна драбина Якова показує нам, що Бог є всюди, що Ангели несуть наші молитви до Бога і приносять нам ласку Божу. А що Яков дістав перше благословення від Ісаака, то з його потомства, не з Есавового, прийшло Боже благословення — бо з потомків Якова прийшов на світ — Христос.

Питання:

1. За що Есав гнівався на Якова?
2. Що Есав думав зробити?
3. Як Ревека вратувала Якова?
4. Що бачив Яков у сні?
5. Що обіцяв Бог Яковові?
6. Що зробив Яков, як пробудився?
7. Що обіцяв Богу?
8. Де запровадив Бог Якова?
9. Кого зустрів Яков коло колодязя?
10. Як довго служив у Лавана?
11. Як називалися жінки Якова?
12. Що означає драбина Якова?

ЛЕКЦІЯ 18.

Глянь, як добре. як любо, коли брати
жінки вкупі. — *Псал. 132: 1.*

Поворот Якова.

Через зависть не дивився Лаван на Якова ясним оком. Тоді Бог сказав до Якова: Вертайся до землі батьків твоїх, а Я буду з тобою. Зараз Яков забрав жінки свої, діти, маєток і слуг і несподівано забрався від Лавана. За час прибув він до ріки Йордану. Дальше боявся йти, бо не знав, чи Есав ще гнівається. От вислав він послів до Есава і переказав: Хочу ласки в тебе, бо вже двадцять літ не бачив тебе.

Посли вернули і сказали: Самий Есав іде тобі на зустріч, а з ним 400 людей. Злякався Яков і молився так: Боже отців моїх, Авраама і Ісаака; Господи, що заповідав мені вертатися в рідну землю, та до родини моєї. Не заробив я тільки ласки, як Ти мені виявив. Перше перейшов я Йордан з самою палицею, а тепер маю тільки багатства! Визволи мене з рук брата мого!

Тоді Яков розділив родину свою і маєток на кілька відділів. Відділи поставив далеко один від одного. Думав собі, що коли б Есав хотів битися з ним, то щось вдасться врятувати.

Слідуючої ночі боровся хтось з Яковом, але не міг його побороти. Як по-

чало зоріти, каже борець: Пусту мене, бо надходить день. Яков відповів: Не пуцу, хіба що поблагословиш мене. Борець поблагословив і додав: Від тепер будеш зватися Ізраїль, бо ти з Богом боровся. Тому потомки Якова називаються Ізраїльтяни.

Як зійшло сонце, побачив Есав одну череду і Якова на переді. Яков вклонився Есавові сім разів, а Есав прибіг до Якова, обіймив його, поцілував і плакали з радости оба. Потім Есав побачив жінок і дітей і питав, чиї вони. Яков

відповів: Діти, що дав мені Бог. І подав знак і ті поклонилися Есавові.

Яков хотів обдарувати брата з своїх стад, але той не хотів зразу прийняти, бо казав, що має свого маєтку досить. Та Яков всилував його: Прийми моє благословення і з того, чим мене Бог благословив. Есав тоді прийняв.

Потім Яков подорожував далше, аж дійшов до Бетеля. Там побудував жертовника (вівтар) і приніс жертву Богу. І знов пустився далше, аж зайшов до дому батька свого Ісаака. Старенький батько дуже втішився сином і згодою обох братів. Проживши 180 літ, помер, і оба сини, Есав і Яків, справили величавий похорон.

Питання:

1. Чому Лаван завидував Яковові?
2. Що сказав Бог до Якова?
3. Кого вислав Яков до Есава і чому?
4. З ким йшов Есав проти Якова?
5. Чи ще Есав гнівався на Якова?
6. Як брати зустрілися?
7. Від кого походить назва Ізраїляни?
8. Чи прийняв Есав подарунки від Якова?
9. Що зробив Яков коло Бетеля?
10. Як називався дідо Есава і Якова? Як бабка?

ЛЕКЦІЯ 19.

Через заздрість диявола смерть прийшла на світ, і наслідують його ті, що з його товариства. — *Прем. 2: 24, 25.*

Брати продають Йосифа.

Було в Якова дванадцять синів. Рахилі сини були Йосиф і Венямин. Не всі вони були добрі. Найбільше любив батько Йосифа, що був гарний на вид, розумний і дуже доброго серця. Йому то батько справив гарну, кольористу одіж. Другі брати, старші, завидували Йосифові. Друга причина зависти була, що старші брати не раз поступали собі погано, а Йосиф їх сварив, або говорив про них батькові. І ще одна причина була — сні Йосифа.

Одного разу оповідав Йосиф: Снилось мені, що ви всі були на полі і вязали снопи. І ось мій сніп встав, а ваші снопи мойому кланялися. Брати відповіли: Чи ти мав би бути нашим паном, а ми всі тобі мали би кланятися? Іншого разу снилося Йосифові, що сонце, місяць й одинадцять зір кланялися йому. Тоді вже і батько того не злюбив, бо казав до Йосифа: Що ж то за сон? Чи ж то я і мати твоя і брати твої мали би тобі кланятися? Але самий Яков подумав собі, що певно Господь Бог призначив Йосифа до чогось великого.

Коли Йосиф дожив сімнадцятого року життя, послав його батько в поле, довідатися, що роблять десять його старших синів, як їм поводитьься, як там стада, бо їх довго не було дома. (Дома остався тільки малий ще тоді Венямин). Йосиф охотно пішов.

Ще з далека побачили його брати і змовилися Йосифа вбити. Ось іде сновида — говорили — вбиймо його і побачимо, чи допоможуть йому його сні. Але Рувин, найстарший брат, не дозволив. Він говорив: Не кладіть рук на нього, не проливайте братньої крови; ліпше вкиньте його в колодязь (в криницю).

А казав так, бо хотів Йосифа врятувати і відослати до дому. Брати послухали.

Коли Йосиф приблизився, поздоровив братів і переказав, що і як було в дома. Але вони стягнули з него квітчасту одіж і вкинули його в колодязь. Щастя, що там не було води. Тоді весело засіли до обіду, а Рувин відійшов подумати, як врятувати Йосифа.

Тимчасом переїздили на верблюдах купці. Юда, один з братів, каже: Що нам за користь буде, коли вбємо Йосифа? Ліпше продаймо його купцям і не сплямимо собі рук його кровю і гроші будемо мати. Всі брати погодилися і коли купці приблизилися, брати витягнули Йосифа з колодязя і продали за двадцять срібних грошей. Йосиф плакав, просився, але ніщо не помогло. Купці забрали його до Єгипту. Коли вернувся Рувин і побачив, що не було Йосифа в колодязі, сказав: Нема хлопця. Де мені тепер подітися?

Другі брати зарізали козла (козенятко), намазали квітчасту одіж кровю, вислали до Якова і сказали: Одіж твою ми найшли. Пізнавай, чи то не Йосифова. Старий батько пізнав одіж і заплакав. Так, то одіж мого сина: дикий звір пожег його. І роздез Яков з жалю свою одіж, надів веретище (грубе, просте полотно — знак смутку) і довго плакав по своєму синові. Посходилися сини і

дочки розважити батька, але він нікого не слухав, а все повторяв: Сумуючи піду в гріб на той світ до любого сина.

Зауважмо тут, що Яков вірив в безсмертність душі; що як Юда причинився до продажі Йосифа, так один з Апостолів, Юда Іскаріот, продав Ісуса Христа.

Питання:

1. Кілько синів було в Якова? 2. Як називаються ті, що згадані в цій лекції?
3. Котрого сина Яков любив найбільше?
4. Чому брати заздрили Йосифові?
5. Які сни мав Йосиф? 6. Що думав Яков про один сон Йосифа? 7. Що хотіли брати зробити з Йосифом? 8. Що з ним зробили? 9. Хто хотів Йосифа врятувати? 10. Хто радив його продати? 11. Кілько заплатили купці за Йосифа? 12. Що зробили брати з Йосифовою одежею? 13. Що сказав Яков, як побачив ту одіж? 14. Як ми знаємо, що Яков вірив у безсмертність душі?

ЛЕКЦІЯ 20.

... бійтеся Господа і остерігайтеся злого. — Прем. 3: 7.

Йосиф у домі Путифара.

Купці, що купили Йосифа, завезли його до Єгипту. Там відкупив Йосифа

Путифар, начальник сторожі єгипетського короля. Хоч Йосиф став невірником, то Господь був з ним й у всьому йому щастив. Путифар полюбив Йосифа і поставив його управителем (менеджером) свого дому і маєтку. Під рукою Йосифа маєток і значіння Путифара зростали. Але диявол не спав. Він хотів довести Йосифа до гріху і до упадку, а відвернути від Бога.

На Йосифа звернула своє око жінка Путифара. Нераз підмовляла Йосифа до гріху. Йосиф боронився, опирався покусі. Він говорив: Дивися пані, мій пан вірить мені у всім. Як я можу бути йому невірним? Не можу грішити ні проти мого пана, ні проти мого Бога.

Одного дня, коли Йосиф був самий в домі і полагоджував справи свого пана, прийшла до нього пані, зловила за верхню одіж. Йосиф лишив тоді одіж в руках пані, а самий втік з дому. Пані тоді оскаржила Йосифа перед Путифаром, що ніби Йосиф підмовляв її до гріха. І Путифар повірив своїй жінці і казав Йосифа вкинути до темниці (до арешту).

Йосиф нехай буде приміром молоді, як треба втікати від гріху в часі спокуси. Сотки літ пізніше сказав грецький мудрець Сократ: Красше терпіти невинному, ніж винному. Історія життя вчить також і того, що часто невинні

терплять, але їх терпіння виходять їм на радість.

Питання:

1. Куди завезли купці Йосифа?
2. Що з ним зробили в Єгипті?
3. Хто був Путифар?
4. Що робив Йосиф у Путифара?
5. Хто підмовляв Йосифа до гріху?
6. Чи Йосиф піддався спокусі?
7. Що він зробив?
8. Що казала жінка своєму чоловікові?
9. Чи вона говорила правду?
10. Що сталося з Йосифом?
11. Чи ви скорше погодилися б терпіти, тоді, як ви провинилися, чи тоді, як ви невинні?
12. Хто був Сократ?

ЛЕКЦІЯ 21.

Бог скаже... у сні, в ухо чоловіка передає свою науку. — *Иов 23: 14-16.*

Йосиф у темниці.

Йосиф сидів у темниці між кримінальниками. Але не забув він молитви, не забув про Бога і Бог був з ним. Невдовзі начальник в'язниці пізнав, що Йосиф добрий чоловік і вірний і поставив його доглядачем над в'язнями. До в'язниці попали були також головний винар царя — Фараона і головний лікар, бо оба провинилися перед царем. Йосиф мав їх також під своєю опікою.

По якимсь часі і винар і пекар мали сні і зажурилися. Йосиф побачив їх сум і спитав про причину. Вони сказали, що мали сні, але не знають чоловіка, який ті сні їм пояснив би. Йосиф на те: Чи ж не до Бога належить пояснення? Але можете розказати свої сні мені, як хочете.

Перший винар, що доносив Фараонові напитки, розповів свій сон. Я бачив лозу виноградну, казав він, і на ній три галузки-вітки, що зацвили і видали спілі ягоди. Фараонова чаша була в моїй руці. Я витиснув сок з ягід у чашу і подав у руки короля.

Йосиф сказав на те: Три вітки (галузки) — це три дні. За три дні Фараон верне тебе на твоє місце. Ти знов будеш подавати йому чашу, як то перше було. Тільки ж, як тобі буде добре, пам'ятай на мене. Пригадай Фараонові, що я тут невинно. Мене продано сюди і в Єгипті нічого злого я не вчинив, щоб заслужити на в'язницю.

Тоді головний пекар, як побачив, що Йосиф гарно пояснює сні, розповів також свій сон. Я також, каже, мав сон. Було в мене на голові два кошики хліба, а в третьому на верху тісточка, що Фараон дуже любить. І ось надлетіли птахи і розклювали все з верхнього кошика.

Йосиф так пояснив той сон: Три кошики — то три дні. За три дні Фараон

візьме в тебе голову твою, повісить тебе на дереві іптаство розклює твоє тіло.

За три дні прийшов день народження Фараонового. Справлено великий баль. Пригадав собі тоді Фараон свого винаря і пекаря. Винаря казав поставити на його місце, а пекаря повісити, як казав Йосиф. Але винарові вже було добре і він забув про Йосифа в темниці.

Питання:

1. Про що Йосиф памятав у темниці?
2. Що з ним сталося?
3. Хто ще був там зо значних людей?
4. Хто був винар?
5. Хто пекар?
6. Що снилося винареві? Що пекареві?
8. Як пояснив Йосиф сон винаря? Як пекаря?
10. Чи ті сні сповнилися так, як казав Йосиф?
11. Що каже про сон праведний Йов?
12. Розкажіть про свій такий сон, що сповнився.
13. Чи пригадав винар Фараонові про Йосифа?

ЛЕКЦІЯ 22.

Блаженний. в кого дорога чесна, хто ходить в законі Господа. — *Пс. 118:1.*

Вивисшення Йосифа.

Ще два роки Йосиф оставав у тюрмі, аж прийшла нагода, що царський винар пригадав собі його. А сталося це так:

Фараон мав сон. Здавалося йому, що він стояв на березі ріки Нілю. Дивиться, а з ріки вийшло сім коров дуже гарних і товстих. Незадовго вийшло знов сім коров, але ті були дуже худі. І кинулися погані корови на гарних, пожерли їх, але самі осталися худими.

Коли потім Фараон ще заснув, снів-ся йому другий сон. Ось виростло сім колосків жита з одного стебла. Гарні, повні колоски. За ними виростло сім колосків тонких і порожних. І поїли порожні колоски повних, але не наповнилися.

Занепокоїли сні Фараона. Скликав він мудрців та ворожбитів єгипетських, але вони не вміли пояснити тих снів. Тоді пригадав собі винар Йосифа і каже до царя: Твій пекар, царю, і я були в тюрмі. Оба ми мали сні. Значіння їх пояснив один молодець із землі Ханаан і сталося так, як він казав. Скажи йому свій сон.

Фараон звелів покликати Йосифа. Прибрали Йосифа гарно по єгипетськи і привели перед царя. Розказав цар свої сні і додав такі слова: Чув я про тебе, що ти гарно вмієш сні толкувати, витолкуй і мої.

Йосиф відповів: Не я, але Бог дасть потрібну відповідь Фараонові. Сні твої оба, то один сон; у них Бог показує, що буде далше. Сім коров товстих і сім колосків повних означають сім урожайних років. Сім коров худих і сім колосків порожних означають сім років голодних. Дивися, вже надходять роки буйного врожаю по всій єгипетській землі. За ними прийдуть неврожайні роки. Вони пожеруть все що зародять врожайні і ще за мало буде поживи. Тому добре буде, коли ти знайдеш собі розумного чоловіка, що збирав би п'яту часть врожаю добрих років і переховав на роки голодні.

Слова Йосифа сподобалися Фараонові і він сказав: Чи можу я знайти іншого чоловіка, що мав би духа Божого в собі

поза тебе? По тім, як Бог тобі все показав, ти будеш над моїм домом і над Єгиптом. Твого слова буде слухати весь Єгипет, тільки престолом я над тебе буду висше.

Тоді виймив Фараон перстень зо своєї руки і наложив на руку Йосифа. Казав одягнути його в шовкові одежі і нало-

жити золотий ланцюг на його шию. Казав посадити Йосифа на свою другу колесницю і проголосити паном усього Єгипту. Також Фараон переіменив імя Йосифа на єгипетське — Зафенат Панах, що означало — Спаситель світу і одру-

жив його з Аснатою, дочкою священника. Тоді Йосифові було тридцять літ.

Історія Йосифа вчить нас ясно, що Господь Бог дбає про таких людей, які закон його сповняють і не піддаються спокусі гріху. Ненависть братів була причиною Йосифової неволі в Єгипті. Ненависть жінки Путифара загнала Йосифа до тюрми. Але Йосиф терпів невинно, жив чесно і Господь Бог нагородив його обильно.

Питання:

1. Кілько літ було Йосифові, коли брати його продали? (Лекція 19)? 2. Кілько літ був він невільником і в тюрмі разом? 3. Які сни мав Фараон? 4. Де був тоді Йосиф? 5. Хто нагадав Фараонові про Йосифа? 6. Хто витолкував значіння снів Фараона? 7. Яку раду дав Йосиф цареві? 8. Що на те сказав цар? 9. Що цар зробив з Йосифом? 10. Як називалася дружина Йосифа? 11. Чого вчить нас історія Йосифа? 12. Кого Господь Бог нагороджує?

ЛЕКЦІЯ 23.

Не відомщайте за себе...

Рим. 12: 19.

Сини Якова в Єгипті.

Настали врожайні роки в Єгипті. Йосиф казав побудувати великі шпихлірі і

скуповувати зерно придатне на хліб, що люди продавали. Зібрано за сім років тільки, що і полічити не можна було. Але по врожайних роках наступили роки голодні. Не тільки в Єгипті, але і по сусідних краях настав голод. Тільки Йосиф мав запаси зерна. Самі єгиптяни були голодні і кликали до Фараона: Дай нам хліба. Фараон відослав їх до Йосифа.

Почав тоді Йосиф продавати нагромаджене збіжжя. Зразу продавав самим єгиптянам, а далше і людям з других країв. Був голод і в Палестині. Старенький Яков почув, що в Єгипті є на продаж пшениця. Казав своїм десяти синам взяти грошей, взяти міхів й ослів та йти в Єгипет за хлібом. Тільки найменший Венямин остався при батькові, бо був за молодий до далекої подорожі.

Коли брати прибули до Єгипту, запровадили їх перед Йосифа. По звичаю, всі брати лицем до землі поклонилися Йосифові. Він їх зараз пізнав, а вони його ні. Пригадався тоді Йосифові його сон з молодих літ.

І сказав Йосиф до братів остро через переводчика: Ви певно шпіони. Ви прийшли оглянути дороги в наш край. Брати відповіли: Ні, пане наш. Ми прийшли купити хліба. Ми сини одного чоловіка, не підглядники, а люди спокійні, слуги твої. Дванадцять нас було: най-

менший остався дома, а одного не має.

На те Йосиф: Мушу переконатися, чи ви не шпіони. Не вийдете відси, доки сюди не прийде ваш брат наймолодший. Пішліть одного з вас нехай приведе його, тоді буду знати що ви говорите правду. І казав Йосиф тримати їх під сторожею три дні.

Третого дня сказав Йосиф братам так: Я чоловік, що боюся Бога і не хочу вам робити кривди. Як хочете жити, то один з вас нехай остане тут у тюрмі, а решта вертайте домів з хлібом. Завезете хліб, верніть знов сюди і приведіть найменшого брата, тоді повірю вам, що ви добрі люди.

Налякалися брати. Журилися, радилися, що їм робити, тай що їм батько скаже. А Рувин ще додав своє слово: Хіба не казав я вам не робити кривди Йосифові, а то, бачите, кара Божа на нас за брата нашого. Йосиф добре розумів, що вони говорили. Бачив, що вони каються свого негарного діла, відвернувся від них і заплакав з радости. Потім казав закувати Симеона перед їх очима і дати під сторожу. Службі своїй дав наказ наповнити всі міхи братів збіжжам, а зверху міха кожному завязати його гроші, ще й дати досить поживи на дорогу.

Коли брати віддалились на пів дня дороги, стали на спочинок і попас. По-

здіймали з ослів міхи, а один розв'язав свого міха, щоб дати осламу оброку. Зараз побачив свою торбинку з грішми. Це їх знов здивувало і настрашило. Коли ж вернули до дому і оповіли батькові свої пригоди, до того ж ще кожний найшов свої гроші, то і батько налякався. А як згадали про те, що єгипетський пан ще хоче побачити Венямина, старий Яков тяжко засумував. Він сказав: Нема мого Йосифа, нема Симеона. Чи ще і Венямина візьмете? Не піде мій син з вами; його брат умер, а цей один у мене остався. Якби що злого з ним сталося, я вмру з жалю.

Яков тому так казав, що Йосиф і Венямин були сини Рахилі, за яку він служив чотирнадцять років. Він дуже Рахилю любив, а також обох її синів більше, ніж усіх других. От він і сказав: Його брат умер, а цей один у мене остався.

Питання:

1. Чи сни Фараона сповнилися? 2. Кілько мало бути врожайних років? 3. Що наказав Йосиф робити в часі врожаю? 4. Хто приходив до Йосифа купувати збіжжя? 5. Кілько синів вислав Яков за хлібом до Єгипту? 6. Що вони взяли з собою? 7. На що брали ослів? 8. Що зробили брати, як прийшли перед Йосифа? 9. Який сон пригадав собі тоді Йосиф? (Лекція 19). 10. Чи брати пізна-

ли Йосифа? Чи він їх пізнав? 11. Чого найбільше бажав Йосиф від братів? 12. Коли Йосиф остро з ними обходився, що казав Рувин? 13. Що сталося на дорозі до дому? 14. Що сказав Яков, як згадали про Венямина?

ЛЕКЦІЯ 24.

Скажіть м'явним на душі: будьте мужні, не бійтеся. — *Ісаія 35: 4.*

Венямин подорожує до Єгипту.

По кількох місяцях минулося збіжжа привезене з Єгипту. На ослах не можна привезти багато. От Яков знов говорить до синів: Їдьте знов і купіть трохи хліба. Каже Юда: Клявся нам клятьбою пан Єгипту, що не побачимо його лиця, як наш наймолодший брат не піде з нами. З глибоким жалем каже Яков: На що ви заподіяли мені таке зло? На що ви говорили, що у вас є ще один брат? На те сини: Пан Єгипту взяв нас за шпіонів, допитувався, хто ми, звідки, яка наша родина, от ми і по правді все розповіли. Ми не знали що він зажадає приходу Венямина. А Юда додав: Без хліба всі ми і діти наші з голоду повмирають. Пустити Венямина, а я самий буду поручкою, що він верне.

Довго старий Яков не годився, але голод примусив. Казав ще Яков забрати назад ті гроші, що найшли у міхах, бо то могла статися помилка. Казав ще грошей взяти на нове купно і найкращих дарунків для того єгипетського пана. Тепер ще помолився, щоб Господь вернув їх усіх до дому і поблагословив їх на дорогу. Самий здався на волю Божу. Як схоче Бог, щоб я остався без дітей, то нехай і так буде!

Брати прийшли до Єгипту і стали перед Йосифом. Коли Йосиф побачив Венямина, сказав до управителя свого дому: Візьми тих людей до мого дому і приготуй обід. Ті люди будуть сьогодні зо мною обідати.

Коли брати найшлися в домі Йосифа, страх напав на них. Вони говорили між собою. Певно через гроші нападуть на нас. Хотять нас повернути в рабів. Приступили ще до управителя і говорили, що вони не винні в тім, що гроші були в їх міхах, бо не вони набирали збіжжя, та що гроші ті привезли назад, щоб віддати. На те управитель: Мир вам, не бійтеся. Бог ваш і Бог отця вашого дав вам скарб. Тоді привів до них Симеона, дав води вмитися, та оброк ослам.

Надійшов Йосиф. Брати до землі поклонилися йому і подали свої гостинці (дарунки). Йосиф говорив з ними ласкаво. Питав про здоровля їх старень-

кого батька. Вони відповіли: Батько наш, раб твій, живе і здоровий, і знов вклонилися до землі. Тоді побачив Венямина і спитав: Чи це брат ваш? Бог нехай буде до тебе милостивим, дитино! Велике зворушення опанувало Йосифа і мусів вийти і сплакати. Довго не бачив рідного брата.

Коли Йосиф вернувся, казав засідати за стіл. Засіли всі і здивувались, коли побачили, що він їх посадив за порядком по їх віку. Всі діставали їжу і дарунки зо стола Йосифового, а Венямин діставав п'ять разів тільки, що другі брати. І то було для них загадочним.

Питання:

1. Чи на довго вистало хліба з Єгипту родині Якова?
2. Що сказав знов він синам?
3. Що додав Юда?
4. Чи Яков з охотою пустив Венямина?
5. Котрий брат поручився за Венямина?
6. Що казав батько взяти з собою до Єгипту?
7. Що зробив Яков перед поподорожжю синів?
8. Де казав Йосиф запровадити братів?
9. Чому вони боялися?
10. Що їм сказав управитель?
11. Про кого питався Йосиф?
12. Що сказав до Венямина?
13. Як посадив Йосиф братів за стіл?
14. Котрий брат дістав найбільше їди і дарунків?

ЛЕКЦІЯ 25.

Господь водив тебе, щоби тебе викорити, щоби довідатись, що в тебе на серці. — 5 *Мойсея* 2: 2.

Срібна чаша Йосифа.

Йосиф поводився з Венямином краще ніж з другими братами. Чому? Тому, що Венямин був його рідним братом по татові і по мамі; тому, що Венямин не був винуватим у продажі Йосифа; щоб переконатися, чи брати справді ліпші стали; чи заздрість в їх серцях буде проти Венямина, як була колись проти нього. І ще одну пробу зробив Йосиф, щоб переконатися, чи брати справді люблять Венямина.

А зробив Йосиф таке: Сказав своєму слугі наладувати міхи для братів збіжжям, кожному знов всі гроші завязати зверху, а у Веняминів міх сховати свою срібну чашу. Так сталося і брати пустилися в дорогу.

Заледво брати вийшли за місто, як Йосиф вислав за ними своїх слуг. Начальникові слуг сказав: Здоганяй тих людей і скажи їм: Так ви платите злом за добре? Пощо ви вкрали чашу мого пана? Оголомшені брати відповіли: Нащо таке говорити? Ми люди чесні, не злодії. Ми ж і гроші найдені в міхах завернули. Як могли ми таке вдіяти? Але якби ча-

ша в котрого з нас найшлася то смерть йому, а ми всі будемо рабами нашого пана (Йосифа). Сказав начальник: У кого найдеться чаша, той буде рабом, а ви чисті будете.

Брати зараз поздїймали міхи, порозв'язували їх і начальник шукав за чашею від найстаршого по ряду і найшов її в міху Венямина. Тоді брати, на знак великого жалю і стиду роздерли одежі свої, повкладали міхи на ослів і вернули до міста. Коли прийшли перед Йосифа, попадали перед ним до землі. Йосиф до них остро: На що ви таке вчинили? Каже Юда: Не можемо оправдатися. Не знаємо, як це сталося. Певно Бог найшов кривду в рабів твоїх. (Думали брати — Бог нас карає за Йосифа!). Всі ми раби твої. Йосиф відповів: Не можу такої несправедливості вчинити. Той буде мені рабом, в котрого міху нашли чашу. Ви всі свободні і можете вертати до батька свого.

Приступив тоді Юда до Йосифа і почав розказувати, як то їх отець любив обох наймолодших синів своїх, як один з них десь подівся, може звір пожер його, а коли би ще Венямин не вернувся, то їх старий батько може з жалю вмерти. Дальше говорив Юда, як він самий за Венямина поручився, як тяжко було їх отцеві пустити Венямина, отже

нехай пан Єгипту, рівний Фараонові, буде такий ласкавий і пустить Венямина до дому, а на його місце він, Юда, остане невільником.

Питання:

1. Чому Йосиф поводився з Венямином краще, як з другими братами? Що сказав Йосиф зробити з грішми братів за пшеницю? 3. За що оскаржував Йосиф братів? 4. Що сказали брати про себе? 5. Що про чашу? 6. В чий міху знайдено чашу? 7. Що сказав Юда про свого батька? 8. Що про себе і Венямина?

ЛЕКЦІЯ 26.

... поверну їх печаль в радіщі й
втішу й звеселю їх по тузі.

Єрем. 31: 13.

Йосиф признається братам

Коли замість Венямина Юда згодився остатися рабом Йосифа, Йосиф побачив, що його брати дійсно покалися. Вони жаліли свого батька старенького. Вони воліли лишити Юду замість Венямина, рідного брата Йосифового. Вони хотіли дотримати слова, що Венямин вернеться. Вони вже позбулися тої заздрости, що колись мали проти Йосифа. Йосиф все простив їм в своїм серцю і

постановив те прощення показати братам. Він вже не міг закрити свого зворушення і голосно приказав по єгипетськи: Вийдіть від мене всі!

Коли єгиптяни вийшли, Йосиф заплакав вголос. Він плакав і говорив: Я Йосиф, брат ваш! Чи жие ще отець мій? Брати настрашилися і не могли говорити. Йосиф знов: Приступіть до мене і приступили. Тоді Йосиф: Я брат ваш, що ви продали купцям до Єгипту. Але не бійтеся і не сумуйте. Бог так хотів, щоб я зайшов до Єгипту поперед вас, щоб вас виратувати від голодової смерти. Це тільки другий рік голоду, а ще буде пять. Бог послав мене сюди і зробив паном над цілим Єгиптом і опікуном над царем єгипетським. Ідіть скоро до батька мого і перекажіть йому: Бог поставив мене паном Єгипту, йди до мене і не гайся. І дам тобі Госен землю, там поселишся ти і діти твої, і вівці твої, і воли твої, і все твоє. Оце бачать ваші очі і очі Венямина, а уха ваші чують, що уста мої говорять. Отже йдіть скоро і приведіть отця мого сюди. — Плакав тоді Йосиф на шиї Венямина і обцілував братів своїх.

Донеслася вістка про братів Йосифа до Фараона. Тоді Фараон переказав Йосифові: Скажи братам твоїм: Наберіть хліба і вертайтеся до Ханаану; там візьміть батька вашого і приходіть мешка-

ти в Єгипті. Дам вам найкращу землю. А ти, Йосифе, дай їм моїх возів і коней, щоб старці і діти могли везтися. До того Йосиф додав ще братам по дві одежі на дорогу, а Веняминові дав п'ять одеж і триста срібних грошей. Також передав багаті дарунки своєму батькові.

Вернулися сини до Якова і розповіли, що чули, що бачили. Зімлів старий Яков, як почув, що Йосиф живе. А коли побачив вози єгипетські, тоді сказав: Досить з мене життя мого! Йосиф живе! Піду побачитися з ним, заки умру.

Питання:

1. Хто мав остатися в неводі замість Венямина? 2. Кому брати дали слово, що Венямин вернеться? 3. Чому брати заздростили Йосифові? (Лек. 19). 4. Чи Йосиф простив оратам? 5. Що він мав прощати? (Лек. 19). 6. Що сказав Йосиф, як єгиптяни вийшли? 7. Чи продаж Йосифа вийшла на добро? 8. Хто керував життям Йосифа? 9. Що переказав Йосиф до свого батька? 10. Що сказав Фараон до Йосифа, як довідався про його братів? 11. Що дав Йосиф братам на дорогу? 12. Що сказав Яков, як почув про Йосифа?

ЛЕКЦІЯ 27.

Розумний син своєму батькові втіх.

Прим. 10: 1.

Яков перебирається до Єгипту

Яковові було 130 літ, як за ним приїхали єгиптяни. Він дав приказ, щоб його діти зібрали весь маєток і переселилися до Єгипту тому, що голод ще мав тревати п'ять літ. Отже зібралися і вирушили в дорогу.

На праниці Ханаану і Єгипту приніс Яков Богу жертву. У сні потім сказав Бог Яковові: Якове, я Бог отців твоїх. Не бійся йти до Єгипту, бо станеш там великим народом. Я буду з тобою і там.

Тепер уже безпечно пішов Яков у дальшу дорогу. З ним були всі сини його, і дочки, і їх діти і вся їх скотина. Всіх потомків Якова, що прийшли до Єгипту, було душ сімдесят. Юду послав Яков наперед звістити Йосифа про свій прихід, отже Йосиф виїхав напроти батька свого. Коли зустрів його, впав йому на шию і з радости голосно плакав. Потім Йосиф порадив своїх братів, що мають сказати Фараонові. Казав Йосиф: Як спитає вас, хто ви є, чим займаєтеся, то скажіть: Чабани (пастири) ми, так, як наші батьки.

Повідомив Йосиф Фараона про приїзд своєї родини. Взяв з собою батька

і п'ятьох братів, щоб представити Фараонові. Фараон спитав: Яке ваше заняття? Вони сказали: Чабани ми, як і батьки наші. Прийшли ми в твою землю, бо ні ми, ні наша скотина, не маємо прожитку в Ханаан землі. Голод там. Просимо тебе, царю, дозволь нам поселитися у Госен землі.

Фараон сказав Йосифові: Отець твій і брати твої прибули до тебе. Земля єгипетська перед тобою. Осели їх у Госен, на найкращій землі. Як знаєш між ними здібних чабанів, настанови їх пасти мою скотину. Тоді Яков поблаго-

словив Фараона. І спитав Фараон Якова: Скільки літ твого життя. На те Яков: Життя мого сто і тридцять літ. Тяжкі були літа мого життя. Не доживу до віку моїх отців. Тоді Фараон дав Яковові на власність провінцію Госен на правім березі ріки Нілю. Було там багато води і великі, буйні пасовиська.

Питання:

1. Коли сини Якова були в Єгипті другий раз, як уже довго тривав голод?
2. Кілько літ ще мав голод тривати?
3. З ким переселився Яков до Єгипту?
4. Де приніс він жертву?
5. Що сказав Бог до Якова?
6. Кого послав Яков звістити Йосифа?
7. Котра провінція Єгипту була найкрасша і найбогатша?
8. Хто сказав про ню Яковові?
9. Чому брати Йосифа просили Фараона, щоб їм дав Госен?
10. Чи веселе було життя Якова?
11. Як знаємо про те?
12. Де була земля Госен?

ЛЕКЦІЯ 28.

Котрий чоловік живе і не побачить смерті? — *Псал. 88: 48.*

Послідні слова Якова.

Яков жив в Госен землі ще сімнадцять літ. Постарівся і не бачив добре, як і його батько. Коли чувся близько

смерти, казав прикликати Йосифа. Йосиф прийшов. Батько до нього каже: Я буду вмирати, і коли я найшов ласку в тебе, так не ховай мене в Єгипті, ні. Поховай мене в гробниці отців моїх. Йосиф поклявся, що так зробить.

Тоді поставив Йосиф перед Якова двох своїх синів. Яков сказав: Синів твоїх, Ефрема і Манасію, приймаю за своїх, мої вони. І благословив їх, поклавши на вхрест свої руки на їх голови і додав: Бог Авраама і Ісаака, що був зо мною до тепер, нехай буде з вами; нехай Його Ангел хоронить вас від усього слога.

Також прикликав Яков решту своїх синів і благословив їх, кожного з особна. Юду вивисшив понад усіх, зробив князем над братами. Також обіцяв, що не відніметься скипетр з рук Юди, доки не прийде Той, якого сподіються народи, що мир принесе на землю. Це значило, що з роду Юди мав народитися Ісус Христос. Ще і так заповів Яков своїм синам: Я вмираю, а ви поховайте мене у гробівці коло Мамре, де поховані Авраам і Сарра, Ісаак і Ревека, і де я поховав Лію. Ще прийде час, що вас Бог виведе з цієї землі, з Єгипту, і запровадить вас знов до обіцяної землі, до Ханаану.

Умер Яков, а Йосиф припав до нього, плакав і цілував. Потім наказав набаль-

самувати тіло отця свого. Фараон наказав єгиптянам сумувати за Яковом сімдесять днів. Як сповнилися дні жалоби, прийшов Йосиф до Фараона і каже: Коли я найшов ласку в тебе, пусти мене похоронити отця мого, як я клявся, а я знов верну до тебе.. Фараон пустив. З Йосифом взяли участь в похороні єгипетські дворяни, воєнні колісниці, також усі сини Якова, крім дітей і старців, що осталися дома.

Питання:

1. Як довго жив Яков?
2. Де хотів Яков бути похороненим?
3. Кому він це сказав?
4. Як називалися сини Йосифа?
5. Як їх Яков благословив?
6. Що про них сказав -- чиї вони?
7. Що сказав про Юду?
8. Як довго тревала жалоба за Яковом?
9. Хто був на похороні Якова?
10. Чи потомки Якова мали на все остатися в Єгипті?
11. Де поховано Якова?

ЛЕКЦІЯ 29.

Коли покається брат твій, прости йому. — *Лука 17: 3.*

Послідна воля Йосифа.

По похороні Якова вернувся Йосиф до Єгипту, як також всі ті, що були з

Йосифом. Братя Йосифові тепер зажурилися, що коли не стало батька, то Йосиф тепер помститься на них за все зло, що йому вчинили. От висилають вони послів до Йосифа і переказують: Так казав наш отець перед смертю: „Прости братам переступи їх”. І ми просимо: прости нам.

Йосиф заплакав і сказав: Не бійтеся. Хоч ви змовлялися проти мене, та Бог обернув те на добре і виратувалося багато людей від голодової смерті. Отже не бійтеся, я годував вас до тепер, і далше буду дбати про вас і дітей ваших. І брати заспокоїлися.

Йосиф прожив сто десять літ. Коли чувся, що буде вмирати, прикликав своїх братів. Як брати прийшли, Йосиф заговорив до них: Я вмираю, Бог же навідається до вас і виведе вас із цієї землі в землю, що обіцяв отцям нашим Авраамові, Ісаакові і Яковові. А ви, коли будете виходити звідси, винесіть кости мої до землі отців наших.

Як Йосиф помер, набальсамували його тіло і поховали в Єгипті.

Питання:

1. Чого боялися брати по похороні Якова? 2. Що вони зробили? 3. Що переказали до Йосифа? 4. Що відповів

Йосиф? 5. Як довго жив Йосиф? 6. Що казав перед смертю? 7. Де його поховано?

ЛЕКЦІЯ 30.

Господь береже дороги святих своїх.
Прит. 2. 8.

Народини Мойсея.

Сини Якова, що переселилися до Єгипту зо своїми родинами, називалися: Рувин, Симеон, Левій, Юда, Іссахар, Завулон, Дан, Гад, Нефталій, Ассер і Венямин. Потомки їх мешкали в Єгипті по верх двісті літ. З них розрісся великий нарід, як було обіцяно Авраамові (Лекція 11). З часом ізраїльтяни (потомки Ізраїля-Якова, що також називаються Євреї і Жиди) розійшлися по цілім Єгипті.

Нові покоління єгиптян, нові Фараони, не знали Йосифа, ні його вчинків. Народ єгипетський знав одно, що ізраїльтяни чужинці. Ті чужинці забирали будинки, забирали землю і хліб в єгиптян. Єгиптяни жалілися свому цареві, бо їм було тісно через тих чужинців. Цар також боявся, що ізраїльтяни можуть злучитися з ворогами підчас війни і побити єгиптян. Що ж робить Фараон?

Фараон дає наказ, щоби ізраїльтяни нищити тяжкими роботами. Казав, щоб вони робили на рілі, виробляли цеглу, ламали каміння і будували будівлі. Наставники мали уважати, щоб вони довго і тяжко працювали. Повільних підгнали батогами. Фараон думав, що таким способом вигине багато ізраїльтян, але вони не гинули. Тоді вийшов наказ, щоб повитухи вбивали всіх новонароджених хлопців ізраїльських. Але не всі повитухи слухали того наказу. Вкінці Фараон дав право єгиптянам кидати в ріку всіх новонароджених ізраїльських хлопців.

Того часу одній родині з роду Левія народився дуже гарний хлопчик. Мама його ховалася з ним три місяці. Дальше трудно було ховати його, отже вона виплела кошик з очерету, поклеїла і обсмолила, вложила там свого сина і поклала на воду між рослини. Сестра хлопчика стояла недалеко і дивилася, що станеться.

Незадовго надійшла дочка Фараона з своїми дівчатами-служницями купатися в ріці. Переходила недалеко кошика, почувла плач і сказала одній з дівчат подивитися, що там було. Дівчина витягнула кошик, отворила і побачили хлопчика, але не кинули його у воду. Тоді сестра хлопчика прибігла і каже до дочки Фараона: Я закличу мамку з ізраїльтянок, а вона тобі догляне того хлопчика.

Фараонова дочка каже: Біжи! Дівча побігло і прикликло рідну маму свою і і того хлопчика. Дочка Фараона сказала матері: Возьми немовлятко, та згодуй мені, а я тобі заплачу.

Коли хлопчина ріс, батьки його вчили своєї віри в правдивого одного

Бога, Бога своїх праотців: Авраам, Ісаака і Якова. Потім Фараонова дочка взяла його за свого сина. Вона назвала його Мойсей, т. є. взятий з води. Подбала про найкращих єгипетських учителів, що вивчили Мойсея всіх наук, які знали єгиптяни

Питання:

1. Кілько синів Якова перейшло до Єгипту з родинами? 2. Як довго їх потомки були в Єгипті? 3. Як називаються потомки Якова? (Подайте три назви). 4. Чи ізраїльтяни мешкали тільки в провінції Госен? 5. Чи єгиптяни любили ізраїльтян? 6. Чому? 7. Як хотів Фараон спинити зріст ізраїльтян? (3 способи.) 8. З якого роду походив Мойсей? 9. Як мама його спасла? 10. Хто їй допоміг? 11. Що то значить Мойсей? 12 Чого навчено Мойсея в Єгипті?

ЛЕКЦІЯ 31.

Держи кроки мої на дорогах Твоїх.
Псал. 16: 5.

Втеча Мойсея.

Доки Мойсей був на царському дворі, не знав він, що робиться в краю. Коли покінчив школи і пішов між людей, побачив, як єгиптяни збиткуються над ізраїльтянами. А ізраїльтяни його братя! Він постановив допомогти своєму народові. Волів скорше жити і бідити зо своїми, ніж панувати на царському дворі.

Одного разу на полю побачив Мой-

сей, як єгиптянин бив ізраїльтяна. Отже Мойсей вбив єгиптянина і закопав у піску. Другого дня побачив, що два ізраїльтяни сваряться. Прийшов до них і каже: Ви брати, ви не повинні сваритися. Тоді один з них відповів: А тебе хто настановив суддею між нами? Чи ще хочеш і мене вбити, як вчора вбив єгиптянина? Те донеслося до Фараона. Хтось з двора царського остеріг Мойсея, що Фараон шукає його вбити.

Мойсей втік тоді з Єгипту. Пішов до краю Мидії, що межував з Єгиптом. Ідучи він сів спочивати коло колодязя. Незадовго надійшло сім дочок священика Єтра з вівцями, щоб їх напоїти. Коли вже поналивали води в корита, надійшли другі пастухи й вівці дівчат відогнали, а пригнали свої. Тоді Мойсей встав, оборонив сестер і напоїв їхні вівці.

Коли сестри вернулися до дому, розповіли батькови, що сталося. Батько спитав: Де той чоловік? Закличте його, може він голодний? Закликали. Мойсей сподобав собі Єтра і згодився в нього служити. Єтрові Мойсей подобався і віддав за нього свою дочку, Зипору. От і Мойсей почав пасти вівці в свого тестя.

Питання:

1. Що побачив Мойсей, як пішов між людей? 2. Що він постановив? 3. Що

побачив Мойсей на полі? 4. Що зробив? 5. Що казав двом ізраїльтянам? 6. Від кого довідався Фараон про вбивство єгиптянина? 7. Чому Мойсей втік? 8. Де він пішов? 9. Хто перед тим вже втік з дому і напоював чужі вівці? (Лекція 17). 10. Хто був Єтро? 11. Як називалася жінка Мойсея? 12. Що робив Мойсей в Єтра?

ЛЕКЦІЯ 32.

Сподобалося мені оповістити вам про знамена і чудеса, які вчинив Бог.

Дан. 3: 32.

Горючий корч.

Мойсей пас вівці довгі літа. Часто роздумував над недолею свого народу. Молився, просив Бога показати йому спосіб, як освободити свій нарід; як вирвати його з рабства. А чутки доходили що раз гірші. Вже помер Фараон, що хотів убити Мойсея. Вже є новий. Той ще гірше мучить ізраїльтян. Вони плачуть, голосять, просять помочі. Боже отців наших, Авраама, Ісаака і Якова — що робити? Дай поміч, бо пропаде нарід Твій!

Одного разу був Мойсей коло Божої гори, Хорив. Глянув, а там горить корч. Здивувався Мойсей, бо нікому було під-

палити. Приходить близько, корч горить, але не згаряє. Підходить ще ближче, а з вогню кличе голос: Мойсею, не наближуйся. Скинь обува зі своїх ніг, бо це місце святе. Я Бог отців твоїх, Авраама, Ісаака і Якова. — Мойсей закрив лице своє, щоби не дивитися туди, а голос дальше говорить: — Я бачу, як нарід Мій бідує в Єгипті. Я чую його плач. Зійшов Я вирятувати його з неволі і завести до землі Ханаан. Іди ж оце, пошлю тебе до Фараона, щоб ти вивів нарід Мій, синів Ізраїля, з Єгипту.

Мойсей відповів: Хто я такий, щоб мені йти до Фараона? Голос каже: Я буду з тобою! Мойсей знов: Люди не повірять, але спитають, хто мене послав. Що я маю сказати? І промовив Бог до Мойсея: **Я є той, що є!** Так скажеш до синів Ізраїля: **Той, хто є,** послав мене до вас. Скличеш старших і скажеш їм: Бог отців ваших, Авраама, Ісаака і Якова послав мене до вас. Прийшов я відвідати вас і вивести з неволі Єгипту, на волю до Обіцяної Землі, що тече медом і молоком.

А як люди скажуть, що не вірять, що мені явився Господь, що я маю вчинити? І сказав Бог: Що маєш у руці? Мойсей каже: Палицю. І знов сказав Бог: Кинь її на землю! Мойсей кинув, а з неї стався вуж. Мойсей почав утікати. Голос закликав: **Мойсею, не бійся.** Простягни

руку і візьми вужа за хвіст. Мойсей так зробив і з вужа знов сталася палиця.

Питання:

1. Як довго пас Мойсей вівці? 2. Про що думав при заняттю? 3. Що побачив на горі Хорив? 4. Що сказав голос з вогню? 5. Хто то говорив з вогню? 6. Куди послав Бог Мойсея? 7. Що мав Мойсей зробити? 8. Чи Мойсей погодився відразу? 9. Чи добре повірити незнакомому на перше слово? 10. Яку ознаку дав Бог Мойсеєви?

ЛЕКЦІЯ 33.

“...не здолів сам про себе чоловік давати напрям ступням своїм”.

Брем. 10: 23.

Два брати.

Мойсей ще не погодився послухати Бога і йти до Єгипту. Тоді Бог сказав: Вложи руку в пазуху. Мойсей так зробив. Коли вийняв руку, вона була біла від прокази (англ. лепроси). Знов сховав руку і вийняв і стала здорова.

Мойсей і тепер не годився, бо він загикувався і не міг добре говорити. Тоді Бог сказав, що дасть йому до помочі брата його, Арона, який був добрим бесідником. Тепер пішов Мойсей до Єгипту.

В Єгипті Мойсей з Ароном скликали передових з свого народу і Арон переповів, що чув від Мойсея. Мойсей доказав слова чудними ділами. Люде їм повірили, бо бачили, що Господь з ними.

Мойсей говорив, що Фараон не схоче пустити ізраїльтян з Єгипту. Єгиптяни мали таних робітників, що майже за дармо на них робили. Але Бог зошле кару на Єгипет і аж по тих карах Фараон згодиться їх пустити. Ним до того прийде, нехай ізраїльські жінки випозичать в єгипетських жінок все що зможуть, а головню дорогі річи, та самі і їх дочки нехай гарно повбираються. Коли ж бу-

дуть позичати, нехай кажуть, що їх Бог до них прийшов і вони хочуть Йому послужити в пустині на три дні ходу, тому треба гарно вбратися.

Тепер Мойсей і Арон пішли перед Фараона просити дозволу всім ізраїльтянам вийти в пустиню, щоб там принести службу Богу. Але Фараон не то, що не дозволив, а ще тяжче казав їм працювати. Ще гірший плач повстав. Почали ізраїльтяни нарікати на своїх провідників.

Питання:

1. Яке чудо показав Бог з рукою Мойсея? 2. Чому Мойсей відмовлявся бути провідником своєму народові? 3. Хто мав помагати Мойсеєві? 4. Що найперше зробили оба брати в Єгипті? 5. Що мали ізраїльські жінки зробити перед виходом з Єгипту? 6. Чому Фараон не хотів пустити ізраїльтян? 7. Чого мали ізраїльтяни йти в пустиню? 8. Що мав Бог зіслати на Єгипет?

ЛЕКЦІЯ 34.

Тя Бог, що твориш чудеса.

Псал. 76:- 15.

Кари на Єгипет.

Коли ізраїльтяни знов заголосили, сказав Бог до Мойсея: Скажи Фараоно-

ви: Так каже Бог: “Пусти моїх людей послужити мені у пустині”. Але Фараон тебе не послухає. Тоді я через тебе покажу Мою силу і Фараон самий буде просити, щоб ви скорше виходили.

Мойсей і Арон сказали, як звелів Господь. Тоді Фараон: Хто це Бог ваш? Коли вас послав ваш Бог, то докажіть чудом. Кинув тоді Арон Мойсеєву палицю на землю, і з неї стався вуж. Таке діло зробили, також єгипетські чарівники, але Мойсеїв вуж пожер всі другі. Фараон не послухав.

(1) Тоді сказав Господь Мойсеєви: Вийди рано над ріку і станеш проти Фараона, бо він там буде, і скажи йому: Ти не послухав голосу Божого, отже вдарю палицею по воді і вся вода в ріках, ставах, каналах переміниться в кров і все в ній погине. І так сталося. Люди мусіли копати криниці, щоб мати воду. Це була перша кара на Єгипет.

(2) За сім днів знов прийшов Мойсей до Фараона і сказав: Так каже Господь: „Одпусти моїх людей послужити Мені; коли ж не одпустиш, наповню всю землю жабами”. Цар не схотів. Вийшов тоді Мойсей над ріку, простягнув палицю над води і вилізло з них страшно багато жаб. Лізли вони до мешкань, на столи, на ліжка, до страви, а навіть трудно було дорогою перейти. Тоді переказав цар Мойсеєви: Проси твого Бога.

щоб відвернув жаби, а я відпущу нарід твоїх. Мойсей так зробив, але цар не випустив ізраїльтян.

(3) Тоді сказав Бог Мойсеєви: Нехай Арон твоєю палицею вдарить порошок земний. Коли Арон так зробив, з порошоків повстали воші і насіли вони людей і звірят. Одначе Фараон таки не пустив ізраїльтян.

(4) Потім допустив Бог на Єгипет тисячі мух, що болючо кусали єгиптян і звірят. Тоді цар дозволив ізраїльтянам принести жертву Богу в Єгипті. Але Мойсей не погодився. Ні, царю — казав Мойсей — ми підемо в пустиню на три дні ходу і там принесемо жертву. Добре, каже цар, тільки далеко не йдіть, та і за мене помоліться. Коли ж Господь відвернув мухи, Фараон відтягнув свій дозвіл.

(5) І знова прийшли оба брати перед царя і загрозив Мойсей, що багато скотини єгиптян вигине, коли цар не пустить ізраїльтян з Єгипту, але не згине ні одна в ізраїльтян. І так другого дня сталося. Тоді післав цар слуг до ізраїльтян і переконався, що було так, як казав Мойсей. Але і те не допомгло.

(6) Тепер на приказ Божий Мойсей набрав попелу і кинув у воздух перед Фараоном. З того кинулися чиряки і боляки, і струпи на всіх єгиптянах. Одначе Фараон таки не піддався.

Питання:

1. Що хотів Бог, щоб Мойсей зробив? 2. Що мав Мойсей переказати Фараонові? 3. Що відповів Фараон Мойсеєві? 4. Чи цар пустив ізраїльтян? 5. Яка була перша кара на єгиптян за непослух царя? 6. Яка була друга кара? 7. Яка була третя кара? 8. Четверта кара? 9. Пята кара? 10. Шеста?

ЛЕКЦІЯ 35.

Ти Бог, що твориш чудеса.

Псал. 76: 15.

Дальші кари на Єгипет.

(7) Знова стали перед Фараоном Мойсей і Арон і сказав Мойсей: Так каже Господь Бог наш: „Відпусти нарід мій по служити мені. Я можу вбити тебе і людей твоїх повітрям, але не зроблю того, щоб показати на тобі силу Мою, щоб цілий світ знав імя Моє. Ото ж завтра нашлю на Єгипет дощ, громи і град, якого ще не було. Скажи своїм людям, щоб забрали свою скотину з поля і самі не робили на полях. Що остане на полю, побє град”. Так сталося, як переказав Мойсей. Тільки в Госен землі граду не було. Як град перестав падати, цар не пустив жидів.

(8) І ще таки пішли оба брати перед царя і сказали: Доки будеш противитися Господу Богу нашому? Ось наведе Бог наш нове нещастя на твою землю. Нашле сарану і вона все земне поїсть і наповнить усі будинки. Тепер і слуги вже царські заговорили: Пусти їх, щоб не пропав Єгипет. Спитав Фараон Мойсея: Кілько людей своїх хочеш взяти з собою? Мойсей сказав, що всі підуть, ще й своє майно заберуть. Фараон: Як хочете, йдіть, але дітей ваших лишіть. І вигнав їх з палати.

Вийшли оба з палати і Мойсей підніс палицю свою над землею. Почав віяти східний вітер. Другого дня рано з вітром налетіла сараня і вкрила всю зелень, що зісталася по граді. Покликав цар Мойсея і каже: Провинився я перед Богом. Помолися за мене, щоб простив мені Бог і відвернув сарану. Мойсей помолився і західний вітер загнав всю сарану в Червоне море. Але ізраїльтян цар таки не пустив.

(9) На приказ Божий підніс Мойсей руки в гору і настала темрява по цілім Єгипті три дні. Люди не могли нічого робити. Де ж мешкали ізраїльтяни там було ясно. Тоді Фараон сказав, що можуть забиратися з Єгипту, тільки нехай лишуть свою худобу. Але Мойсей заявив: Не оставимо ні копита, ні ратиці: Тоді цар сказав до Мойсея: Забирайся

від мене і не показуйся більше мені на очі, бо смерть тобі буде. На те Мойсей: Вже не бачитиму лиця твого. Але знай, що за короткий час будеш самий просити нас, щоб ми вийшли.

(10) Мойсей й Арон вийшли від царя і говорили, що наступить ще десята кара на Єгипет. А кара мала бути така: Помре всякий первенець (найстарший син, чи донька) в кожній родині єгипетській від царя до жебрака. І буде великий плач по всій землі, а в ізраїльтян ніхто не вмере.

Питання:

1. Яка була сема кара? 2. Котрий з тих братів говорив до царя? 3. З котрої сторони вітер надніс сарану? 4. Як спричинив Мойсей темряву? 5. Як довго була темрява в Єгипті. 6. Що сказав цар до Мойсея за девятим разом?

ЛЕКЦІЯ 36.

Памятай день святій святкувати.

4 Заповідь Божа.

Пасхальне ягня.

Коли наближалася десята кара, сказав Мойсей до своїх людей: Місяць цей буде нашим першим місяцем у році. Цього місяця вийдемо з Єгипту і будемо

числити час. Нехай кожна ваша родина приготує собі однорічне ягня, чи козеня. Чотирнадцятого дня заколете його. М'ясо спечете на вогні і мусите зїсти тієї ночі. Як за мала родина, нехай ділитися з дальшими. Кровію з нього покропите одвірки і пороги своїх хат. Костей його не ламайте. Що остане до ранку, треба спалити. М'ясо будете їсти з прісним, неквашеним хлібом. Їдьте, коли будете готові в дорогу. Це Пасха Господня.

Тієї ночі Ангел смерти перейде по Єгипті. Де на дверях побачить кров, там не вступить: де не буде крові, там убіє всякого первенця.

Це свято Пасхи святкуйте через сім днів. Першого і сегомого дня не можна вам нічо робити, тільки те, що треба до їди. Опрісноки (з неквашеного тіста пляцки, як „біскитс”; також називають той хліб „маца”) будете їсти через сім днів. Хто їв би інший хліб, того скарати смертю.

Як настала північ, померли всі первенці в усіх родинах єгиптян. Не було родини, де не було би мерця. Настав зойк і плач по всій землі. Фараон покликав тоді Мойсея і Арона і сказав їм: Вставайте і виходіть з Єгипту всі, та йдіть і послужіть вашому Богу. Заберіть собі і скотину вашу. Багато єгиптян помагати ізраїльтянам виходити, з

охотою позичали дорогі річи — золоті і срібні. (Лекція 33).

Пасха жидівська є образом Пасхи християнської. Жидівську Пасху встановлено на пам'ятку виходу ізраїльтян з неволі. Наша Пасха встановлена на пам'ятку Воскресення Христового з мертвих.

Кровю пасхального ягняти вратувалися ізраїльтяни від смерти тіла; Кровю і Тілом Христа ми вратовані від смерти душ наших.

Питання:

1. Коли почали ізраїльтяни числити час? 2. Котрого місяця вийшли вони з Єгипту? 3. Що мали зробити чотирнад-

цятого дня першого місяця? (а), (б), (в), (г), (г). 4. Що заборонив Майсей робити з костями ягняти? 5. Коли мав Ангел смерти перейти Єгипет? 6. Як називається ягня і неквашений хліб разом? 7) Як довго триває свято Пасхи? 8. Чи дозволив Фараон ізраїльтянам на вихід з Єгипту? 9. На яку пам'ятку святкуємо Великдень? 10. Чим ми спасаємось від смерти?

ЛЕКЦІЯ 37.

Тя, Господи, веди мене і навчай мене.
Псал. 30: 4.

Вихід з Єгипту.

Ізраїльтяни вибиралися з Єгипту скоро. Хто розчинив, мусів тісто брати зі собою, бо не було часу спечи хліба. І вибралося їх до 600,000 чоловіків, крім жінок і дітей. І забрали з собою кости Йосифа. (Лекція 29). Йшли вони в день за стовпом хмари, а в ночі наперед них йшов огненний стовп. Так дійшли до Червоного моря.

Мойсей й Арон говорили Фараонові, що вони поведуть ізраїльтян у пустиню на три дні, щоб там принести жертву Богу. (Лекція 34). Коли ж вони за три дні не вернулися, в Єгипті не стало робітників. Не було кому орати, сіяти, будувати. Єгиптяни не звикли робити. До-

того ж ізраїльтяни забрали багато золота і срібла з собою, та багато дорогої матерії. От Фараон зібрав військо і під вечір здогонив ізраїльтян коло Червоного моря.

Злякалися тоді ізраїльтяни і говорили вони до Мойсея: Ліпше нам було у нево-

лі, ніж тут марно погибати. На те Мойсей: Не бійтеся, бо побачите ратунок від Господа. І побачив нарід, що огнений стовп перейшов назад і став між ізраїльтянами і єгиптянами. А від стовпа йшла ясність до ізраїльтян, а темрява до єгиптян, що вони нічого не бачили і не могли напасти на ізраїльтян.

Тоді сказав Господь до Мойсея: Протягни руку над море. Коли Мойсей так зробив, море розділилося і дно моря стало сухе. Мойсей сказав своїм людям скоро переходити на другий бік моря. За ніч всі перейшли.

Коли рано єгиптяни побачили, що сталося, пустилися за ізраїльтянами. Отже Мойсей підніс руки над море і води зійшлися і затопили єгиптян. Тепер нарід увірував, що Бог післав їм Мойсея за провідника.

1. Кілько ізраїльтян вийшло з Єгипту? 2. Що взяли з собою? 3. Що їх вело. 4. Чому Фараон вислав за ними військо? 5. Що сталося з військом? 6. Як вратувалися ізраїльтяни?

ЛЕКЦІЯ 38.

Співайте Господеві пісню нову.

Псал. 149: 1.

Подяка за ратунок.

Весь нарід з Мойсеєм і Міріямою, сестрою Мойсея, прославляв Бога вдячною піснею. А співали з великою радістю так:

Господь моя сила і велич, Він мене виратував.

Його сила потопила Фараона і його полки.

Глибінь морська потопила колесниці і їздців, мов каміння.

Господи, Твоя правиця вславилася силою, вона ворога погубила.

Нема рівного Тобі нікого. Ти славний святістю, страшний чудесами.

Ти правдою вивів нарід Твій з неволі.

Почують про те другі народи і побоятся Бога нашого.

Поведеш Ти, Боже, нарід Твій і поселиш в Обіцяній Землі.

Перевів Ти нарід Твій через море, як по землі, а Фараона і його військо потопив.

Царюй над нами, Боже справедливий на віки.

. Як перехід через Червоне Море врятував Мойсея з його народом від смерти тіла, так перехід через воду святого Хрещення ратує нас від смерти душі.

Питання:

1. Хто був провідником ізраїльського народу при виході з Єгипту? 2. Хто казав топiti новонароджених хлопчиків у ріці? (Лекція 30.) 3. Хто самий втопився в морі? (Лекція 37). 4. Що ратує християн від душевної смерти? 5. Випишіть собі з Пісні Подяки чотири рядки, які вам найбільше подобаються?

ЛЕКЦІЯ 39.

Хліб наш щоденний дай нам сьогодні. — *Мат. 6: 11.*

Ізраїль у пустині.

Після пісні подяки і спочинку Мойсей дав наказ іти далше. Три дні ішли заки дійшли до води. Але вода бу-

ла гірка і не могли її пити. Нарікали тоді люди на Мойсея, що їх з Єгипту вивів, де було багато води. Мойсей помолився і Господь вказав йому одно дерево. Мойсей вкинув те дерево в воду і вода стала пригожа до пиття. Там дав

Мойсей пораду людям, щоб слухали голосу Божого, то добре їм буде поводитися.

Незадовго знов люди стали незадоволені. Говорили, що в Єгипті мали хліба і мяса до схочу, а в пустині голодують. Господь послав тоді багато перепелиць (рід малих курочок), а рано манну. Манна — то були білі крупи, як іней, а смак її, як хліб з медом. Манну мали збирати до схід сонця, кожного ранку, а все на один день. Хто назбирав більше, то зіпсулася. Шестого дня могли назбирати на два дні, тоді не псувалася. Семий день був призначений на службу Божу і того дня манна не падала. Таку їду посилав Бог ізраїльтянам через сорок років, доки нарід не вернувся до обіцяної землі.

В дальшій дорозі знов не стало води. Господь сказав Мойсеєви вдарити лицею по скалі і скала видасть воду. Мойсей так зробив і зі скали ринуло досить води для всіх людей і скоту.

Дерево, що осолодило воду, можемо порівнати до хреста, що осолоджує наші грішні терпіння на світі; манну можемо порівнати до хліба Пресвятої Тайни Тіла і Крови Христової, що дає нам життя вічне. Вода зо скали представляє нам Божі ласки у святих Тайнах, що свята Христова Православна Церква, збудована на Скалі-Христі, нам подає.

Питання:

1. Чи мали діти Ізраїля волю в Єгипті? 2. Чи добре їм там жилося. 3. Чи просили Бога, щоби змінив їх життя? 4. Чи бачили вони чуда Божі в Єгипті? В пустині? 5. Чи маємо ми досить їсти-пити? 6. Чи і ми часом не нарікаємо, що нам зле? 7. Чи добре нам було би, якби ми мали все те, що нам забажається? (Дискусія). 8. Яке значіння має для нас дерево, що осолодило воду? 9. Як манна? 10. Яка вода зо скали?

ЛЕКЦІЯ 40.

... Заповідь свята, і праведна, добра. — *Рим.лян. 7: 12.*

Божі Заповіді.

Багато клопоту мав Мойсей з народом. Не міг собі самий дати ради. Але прийшов до нього Єтро (Лек. 31), привів Зипору і двох синів Мойсея і порадив вибрати старших над тисячами, над сотками і над десятками людей. Тоді Мойсей судив тільки дуже важні справи, а менші справи судили старші.

Третого місяця прийшов ізраїльський нарід під гору Синай. Там покликав Бог Мойсея на гору і говорив з ним. Вернувши, Мойсей скликав старших і пере-

казав їм Божі слова, а старші переказали народові. Люди обіцяли слухати Бога. Тоді сказав Мойсей народові приготувитися на велике свято: Всі мусяли очиститися, постити, по святочному себе настроїти. Третого дня мали приступити до гори, до границі означеної Мой-

сеєм. Хто переступив би границю, той помре.

На досвітку того дня затрубіла труба. Мойсей й Арон привели людей до границі. Почало дуже греміти і блискати; вся гора Синай тряслася і курилася, ніби горіла.

Тоді з хмари і вогню роздався голос Божий, що говорив:

Я є Господь Бог Твій (що вивів тебе з неволі Єгипту).

1. Нехай не буде в тебе інших богів крім Мене.

2. Не роби собі ідола...

3. Не призивай імени Господа Бога твого надаремно.

4. Пам'ятай день святий святкувати.

5. Шануй батька свого і матір свою, щоб було тобі добре і щоб ти жив довго на землі.

6. Не вбивай.

7. Не роби перелюбу.

8. Не кради.

9. Не свідчи неправдиво проти ближнього твого.

10. Не пожадай нічого того, що є ближнього твого.

Слухали люди і боялися. Казали до Мойсея: Говори ти з Богом, і нам переказуй, а ми будемо все сповняти. Нехай Господь до нас не говорить, бо помремо. Мойсей їх навчав, що Господь прийшов вложити свій страх в їхні серця, щоб вони не грішили.

Тоді збудував Мойсей престіл під горою, приніс на нім жертву з чистих звірят, а кровю з них окропив престіл і людей. Він сказав. Це кров заповіту, що Господь з нами вчинив. (Заповіт — це воля, угода, аґрімент). Господь Бог обі-

цяв дбати про людей, а люди обіцяли слухати Бога. Така угода була окроплена кровю.

Новий Заповіт для нас християн, окроплений кровю Сина Божого, Ісуса Христа, що сказав: "... це кров Моя Нового Заповіту, що за вас і за многих проливається на відпущення гріхів".

Питання:

1. Хто порадив Мойсеєві вибрати собі помічників? 2. Як довго йшли ізраїльтяни до гори Синай? 3. Як приготувлялися люди до третього дня третього місяця? 4. Що сталося того дня? 5. Кілько заповідей дав Бог людям на Синаю? 6. Чи радо люди слухали голосу Божого? 7. Чим окропив Мойсей престіл і людей? 7. Чим окроплений новий Заповіт? 9. Що то значить "Заповіт"? 10 Який заповіт був між людьми і Богом?

ЛЕКЦІЯ 41.

Господи, не карай мене в ярості Твоїй.
Псал. 6: 2.

Золоте теля.

Знов пішов Мойсей на гору Синай говорити з Богом і пробував там сорок днів і ночів. Навчав його Бог законів. Також дав Бог Мойсеєві дві кам'яні таб-

лиці, а на них написані заповіді для людей. На одній таблиці чотири перші заповіді, а на другій шість. Ще сказав Бог Мойсеєви: Іди скоро на долину, бо люди твої тяжко згрішили.

Коли Мойсей зійшов на долину, побачив, що люди танцюють довкола золотого теляти, кланяються йому і жертви приносять. Він спитав Арона, що то значить. Арон відповів: Тебе довго не було. Люди не знали, що з тобою сталося. Вони прийшли до мене і домогалися, щоб я їм дав божків. Принесли мені багато золотих і срібних річей, от я їм і вилляв золоте теля. Вони тепер кажуть, що то те теля їх вивело з неволі з Єгипту, що воно їх бог.

Мойсей запалав гнівом, кинув таблиці і вони розбилися. Тоді потовк золоте теля, спалив його і попіл кинув на вітер. Потім закликав: Хто не кланявся теляті, ходіть до мене. Прийшли сини Левія. Мойсей казав їм взяти мечі і вбивати тих, що кланялися ідоліві. Того дня вбито до двадцять трох тисяч людей. Крім того наслав Бог морову слабість на людей і багато їх померло. Аж на просьбу Мойсея відвернув Бог слабість.

І знов покликав Господь Бог Мойсея на гору і дав йому нові таблиці з заповідями. Також сказав Бог, який храм

будувати і які свята й обряди заховувати. Коли Мойсей вернувся з гори, лице його було таке ясне, що люди не могли на нього дивитися. То був знак, що він говорив з Богом.

Отся лекція вчить нас, що Господь Бог карає тих, що не слухають Його заповідів і що вислухує молитви святих людей.

Питання:

1. Як довго був Мойсей на горі?
2. Що він дістав від Бога?
3. Що Мойсей побачив, як зійшов на долину?
4. Проти котрої заповіді люди згрішили?
5. Хто хотів ідолів?
6. З чого Арон зробив ідола?
7. Чи всі люди кланялися ідолові?
8. Яка кара прийшла на тих, що кланялися золотому теляті?
9. Чого ще кликав Бог Мойсея на гору?
10. Що сталося з лицем Мойсея, як вернувся з гори?
11. Чого вчить нас отся лекція?

ЛЕКЦІЯ 42.

Господи, полюбив я мешкання дому
Твого. - - *Псал. 25: 8 (26;8).*

Будова святині.

До часу Мойсея, звичайно, голóви родин приносили жертви Богу, тут то там. На горі Синай Бог об'явив Мойсеєві, що хоче мати Свій дім серед людей.

Тоді Мойсей сказав усім, хто хоче, може принести свої дорогі матерії, золото, срібло і мідь на будову Божого дому. Люди нанесли всього багато. Мойсей вибрав добрих майстрів і ті з дорогого дерева і матерії збудували святиню. Але збудували так, що можна було її легко розбирати і переносити з місця на місце.

Дорогою завісою розділено храм (церкву) на дві часті. Більша частина називалася Свята. Там зроблено престіл, виложений золотом, де склали на жертову пісний пшеничний хліб і вино в золотій чаші. На другім престолі палили пахуче кадило. Був там також семираменний свічник, на яким все горіло світло з чистої оливи з оливного дерева. Також були другі річі з дорогих металів, призначені для церковних богослужень.

Друга частина називалася Свята Святих. Стояла там скриня з дерева акації, виложена чистим золотом в середині і на верху. Віко на ній було з широго золота, а на верху віка були золоті Херувими, обернені лицем до себе. В середині скрині зложено таблиці, на яких були виписані Заповіді Божі. Скриню названо: Кивот Заповіту.

Коли вже все було готове, скликав Мойсей людей на свято і посвятив цілу святиню. Слава Божа наповнила її, а Господь об'являв Свою волю від тоді

зпоміж Херувимів на Кивоті Заповіту.

В наших церквах Святая Святих є там, де стоїть престіл. В нас також приноситься жертва з хліба і вина. Також люди дають свічки на жертву. Семираменний свічник може представляти сім дарів Святого Духа.

Питання:

1. Хто, звичайно, приносив жертви Богу перед Мойсеєм? 2. Чому збудовано храм? 3. Хто дав матеріял на храм? 4. Як названо части храму? 5. Що було в Святая? 6. Що в Святая Святих? 7. Що було в Кивоті Заповіту? 8. Відки об'являв Бог від тепер Свою волю? 9. Що є в наших церквах подібне до святині Мойсея?

ЛЕКЦІЯ 43.

Приносіть кожного ранку жертви ваші. — *Амос 4: 4.*

Упорядкування Богослужень.

На приказ Божий завів Мойсей в храмі жертви кроваві і безкровні. На кроваві жертви були призначені звірята і голуби. На безкровні — хліб з найкращої пшеничної муки, вино, кадило й олива з оливного дерева. Кроваві жертви були або всепалення, чим віддавано найвисшу честь Богу, або палилося ча-

стини звіря на подяку Богу, чи за прощення гріхів.

Також постановив Мойсей святі дні. Перше свято була Пасха, на пам'ятку виходу з Єгипту з неволі на волю, і на пам'ятку переходу Ангела смерти в Єгипті, коли все первородне погинуло в єгиптян. Сім тижнів після Пасхи були Зелені Свята, на пам'ятку Заповідів Божих. Під осінь було свято Кучок, на пам'ятку життя в пустині; Судний День на пам'ятку Божого прощення під горою Синай. Того дня первосвященик жертвував звірята за гріхи свої і народу, кадив Кивот Заповіту і окроплював кровю на очищення гріхів. Свята Пасхи і Судний День були святами посту і молитви.

До принесення жертв в храмі треба було священиків. На розказ Божий Мойсей посвятив Арона і синів його на священиків. Посвячував через сім днів. Також з дорогих матерій приказав кравцям вшити для священиків кольорові ризи, та шапки — мітри. До помочі священикам призначив Мойсей ціле покоління Левія.

По висвяченню Арон і його сини приступили до престолу принести жертву. Тоді храм наповнила слава Божа, а вогонь з хмари запалив жертву. Люди падали на лице до землі і прославляли Бога.

Кровава жертва Старого Заповіту бу-

ла образом кровавої жертви Нового Заповіту, самого Ісуса Христа на хресті. Жертви безкровні преставляли безкровну жертву хліба і вина в наших церквах підчас Служби Божої. Та жертва є жертвою за гріхи, жертвою найбільшого прославлення Бога і найщирішої подяки Богу за Його ласку.

Питання:

1. Які жертви були в Старім Заповіті? 2. Що давали колись люди на безкровні жертви? 3. Кілько головних свят було в Старім Заповіті? 4. Які свята знаєш? 5. На яку пам'ятку їх обходимо? 6. Хто мав приносити жертви у храмі? 7. Що представляла кровна жертва Старого Заповіту? 8. Що в нашій церкві є подібне до того, що було у Мойсеєвій святині? 9. Що в нас в церкві є таке, чого не було в Старім Заповіті?

ЛЕКЦІЯ 44.

Хто противиться власті... собі суд приймає. --- Рим. 13:2.

Звідуни і бунтівники.

Другого року по виході з Єгипту вислав Мойсей звідунів до Ханаану. Було їх дванадцять. Коли вернулися, два з них оповідали правду, що земля дуже

багата, а люди там такі, як і інші, та що завоювати ту землю не буде тяжко, бо з нами Бог. Десять же звідунів говорили, що там у Ханаані є великани, міста мають дуже великі мури, та що ізраїльтяни ніколи не зможуть ні міст здобути, ні землі забрати.

Люди настрашилися. Почали нарікати на Мойсея і на Бога. Господь хотів покарати їх заразою, але Мойсей випросив помилування. Господь помилював нарід, але сказав, що ні один з бунтівників не увійде в Обіцяну Землю. За кару мав Ізраїль бути в пустині сорок

років, доки всі бунтівники не вигинуть.

Сталося одного разу, що чоловік збирав дрова смого дня. Мойсей і Арон осудили його. Побито його камінням. Зараз по тім почало три провідники, Датан, Корей і Авірон, говорити проти Мойсея і Арона. До них прилучилося трохи Левітів. Вони казали: Бог не тільки вибрав Мойсея і Арона, а весь нарід святий. Чому лише Мойсей і Арон судять людей? Чому тільки Арон священиком? Вони поробили собі кадильниці і ризи і також хотіли служити в святині. На те сказав Мойсей: Завтра Господь Бог покаже, хто має провід, та хто має служити в храмі. Нехай всі вони придуть з кадилами і стануть коло храму з одного боку, а Арон і сини його з другого боку.

Але бунтівники не прийшли. Тоді Мойсей і Арон пішли до їх шатер. Також прийшло багато народу. Мойсей промовив: Як ті бунтівники помрут так, як другі люди, то це буде вам знак, що Господь мене не послав. Коли ж поже-ре їх земля і вони живі підуть до пекла, тоді всі будете знати, що вони виступають проти Божої волі. Ви, люди, відступіться далеко від них.

Люди скоро відступилися. Нараз

розтупилася земля під шатрами бунтівників і вони провалилися в землю з усім, що в шатрах було. Того самого часу спав вогонь з неба і спалив 250 людей, що прилучилися до Корея і його спільників.

Питання:

1. Кілько звідунів вислав Мойсей?
2. Кілько з них говорили правду?
3. Кілько говорили неправду?
4. Котрим звідунам люди повірили?
5. Яка кара постигла тих людей, що послухали неправди?
6. Котру заповідь Божу переступив чоловік, що збирав дрова?
7. Як називалися провідники, що збунтувалися проти Мойсея і Арона?
8. Чи то значило, що вони виступили лише проти Мойсея і Арона?
10. Яка кара постигла їх?

ЛЕКЦІЯ 45.

... Як підняв Мойсей гадюку в пустині, так мусить бути піднятий і Син Чоловічий, щоб кожний віруючий в Нього не погіб, а мав життя вічне.

Іоан 3: 1, 15.

Аронова палиця і мідяний вуж.

По тім, як Господь покарав бунтівників, сказав до Мойсея: Скажи провід-

никові кожного покоління написати своє ім'я на своїй палиці і принести до храму. Кого я виберу священиком, того палиця до раня зацвіте. Слідуючого дня виніс Мойсей палиці з святині і люди побачили, що тільки Аронова палиця зацвіла. Ту палицю вложив Мойсей до скрині Заповіту.

Через всі роки життя в пустині Мойсей вчив своїх людей. Він їх учив, як пізнати і як обходитися з слабостями, як і що можна їсти, чого не можна, як між собою поводитися, як залагоджувати суперечки між собою, як мали жити родичі з дітьми, а діти з родичами і всього іншого, що було потрібне до життя.

На початку сорокового року мандрівки по пустині знов не стало води. Люди знов нарікали на Бога і Мойсея. Господь сказав Мойсеєві: Палицею вдарю скалу і потече вода. Мойсей взяв палицю з храму і вдарив по скалі раз і другий раз. Він самий на хвильку сумнівався, що з чистої скали потече вода, тому вдарив другий раз. Той сумнів не подобався Богу і сказав Бог Мойсеєви. За те, що ти сумнівався, не увійдеш до Ханаану, тільки побачиш той край з гори. Незадовго потім помер

Арон, а його син, Єлеазар, став перво-священиком.

Довге блукання по пустині надокучило людям. Вони знова нарікали на Бога і Мойсея. За кару наслав Бог на людей їдовитих вужів. Вужі кусали людей і ті вмирали в тяжких муках. Коли ж люди покаялися, то прийшли

до Мойсея і просили, щоб він за них помолився. Мойсей так зроби. Тоді Господь казав зробити мідяного вужа і повісити його на хресті. Хто з укушених з любов'ю подивився на того вужа, той ставав здоровим.

Мідяний вуж був образом нашого Спасителя, Ісуса Христа. Хто з тих, що покаються, прийде до Розп'ятого на хресті, отримає здоровля для своєї душі, т. є. прощення гріхів і життя вічне.

Питання:

1. Яке чудо показав Бог з палицею Арона? 2. На що треба було того чуда? 3. Чим трудив Мойсей Ізраїля в пустині? 4. Чому Мойсей не мав зайти до Обіцяної Землі? 5. Чого вчить нас подія з їдовитими гадюками? 6. Кого представляє нам мідяний вуж? 7. Що дістають ті, що з любовію приходять до Ісуса Христа?

ЛЕКЦІЯ 46.

... Закон святий і заповідь свята, і добра і праведна. — Рим. 7: 2.

Коли Ізраїль прийшов до Йордану, **Послідна наука Мойсея.** що на границі Ханаану, Мойсеєви було сто двадцять літ. Він чувся, що наближався кінець його життя. Тоді він скликав нарід і промовив так: Коли, народе мій, будеш любити Господа Бога твого цілим серцем і душею, Господь змилосердиться над тобою. Господь оберне

прокляття ворогів твоїх проти них. Як слухати меш Божих заповідей, Господь радуватися ме тобою, дасть достаток в руки твої і всяке добро. Коли ж відвернешся від Бога і не слухати меш заповідей Його, не втечеш від погибелі. Заповідь Божа не тяжка для тебе, ні не далека від тебе; ні на небесах, ні за морем, а в твоїм серцю. Дивись! Ставлю перед тобою добро і лихо, благословення і прокляття, життя і смерть. Вибирай життя, щоб тобі жити на землі, що обіцяв тобі Господь Бог твій. (Навчіться на пам'ять науку Мойсея). Далше поблагословив Мойсей всі покоління Якова.

Також наказав Мойсей священикам сховати в Скрині Заповіту всі книги списані законами Божими, на вічну науку всім. Далше предсказав, що колись знов пошле Господь пророка великого і наказував Його слухати. Той пророк, то Ісус Христос, що приніс нам ласку Божу, побідив діавола і смерть, і дарує життя вічне всім, що вірують у Нього.

По науці призначив Мойсей Йосея (також називають його Ісус Навин) на провідника, що мав перевести Ізраїля через Йордан до Ханаану. Самого Мойсея покликав Бог на гору, Небо, відки показав йому Обіцяну Землю. Від тоді вже нарід не бачив Мойсея, ні не найшов його гробу.

Питання:

1. Як довго жив Мойсей? 2. Чого він вчив свій нарід перед смертю? 3. Де сказав він заховати свої книги? 4. Про кого пророкував Мойсей? 5. Чи зайшов Мойсей до Ханаану? 6. Чому? (Лекція 45). 7. Хто мав стати на місце Мойсея? 8. Де Мойсей помер? 9. Де похований?

ЛЕКЦІЯ 47.

Вірою стіни (мури) Єрихонські попадали. — *Жид. 11: 30.*

Вхід до Ханаану.

По відході Мойсея сказав Господь до Йосея: Мойсей помер, а ти веди людей через ріку Йордан. Як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою.

Коли прийшов Ізраїль до Йордану, священники несли скриню Заповіту і перші вступили в ріку. Вода тоді стрималася, перестала з гори плисти, а відплила від священників у долину. Корито ріки стало сухе. Тоді всі люди з маєтком перейшли на другий бік Йордану.

Недалеко від ріки було сильне укріплене місто, Єрихон. Воно мало високі і міцні мури і могло довго боронитися. Ізраїльтяни не мали відваги здобувати міста, але Йосей вірив, що Бог допомо-

же. На приказ Божий ізраїльтяни обходили Єрихон раз на день через шість днів з скринею Заповіту. Смого дня обійшли сім разів. Тоді священники затрубили в труби, а весь нарід підняв великий крик і мурн Єрихону попадали.

По упадку Єрихону напав страх на жителів Ханаану. Ізраїльтяни поступенно завоювали цілий край. Жеребом поділив Йосей край між дванадцять поколннь. Тільки покоління Левія не дістало наділу землі, але дістало сорок міст в ріжних частях краю, і десятину, і доходи з жертв релігійних, як наказав Мойсей.

Коли Йосей був близьким смерти, скликав людей і наказував заховувати закон Божий; також заборонив своїм людям мішатися і женитися з поганами,

бо могли б стратити віру в правдивого Бога і погинути. Помер Йосей, як мав сто десять літ життя.

Питання:

1. Хто мав би завести ізраїльтян до Обіцяної Землі? 2. Через яку ріку мали вони переходити? 3. Хто йшов на переді? 4. Що сталося з водою Йордану? 5. Як називалося місто по правім боці Йорда-

ну? 6. Як те місто опанували? 7. На кілька частей поділено Ханаан? 8. З чого мало жити покоління Левія? 9. Що наказував Йосей сповняти? 10. Як називається наша „Обіцяна Земля”?

ЛЕКЦІЯ 48.

Прислухайсь до голосу мого, мій царю і Боже. — *Псалом 5: 2.*

Самуїл і Саул.

Коли вже Ізраїль завоював Ханаан, треба було вибрати начальника, чи голову для краю. Такі голови тоді називалися судії. З тих славні судії були: Гедеон, що побив багато тисяч ворогів, хоч самий мав тільки триста вояків, і Самсон, що був великим силачем. Добрим судією був Самуїл, але як вже постарівся, назначив судіями своїх двох синів.

Сини Самуїла не були справедливими. Тоді люди прийшли до Самуїла і просили, щоб поставив їм царя. Самуїл зразу казав, що царі будуть брати хлопців до війська, будуть великі податки накладати, але то нічого не допомгло. Отже Самуїл помазав на царя високого і гарного чоловіка, Саула.

Саул був зразу добрим чоловіком і слухав Заповідей Божих. Але, зчасом, став лакомим на багатство, отже Самуїл тайком помазав на царя Давида, ще за життя Саула.

Давид був наймолодший син Ессея, з Вифлеєму. Він пас вівці батька свого.

Також вмів грати і співати. За його часів на ізраїльтян нападали филистини. Старші брати Давида були на війні і Давид поніс був раз їм їду. Він побачив там великана, Голіята, що насміхався з ізраїльтян. Давид зголосився йти битися з Голіятом, що був вдягнений в за-

лізний панцир, мав довгий меч, шолом на голові і великий щит. Саул дозволив Давидові. Але Давид не мав зброї, тільки свою палицю і пращу (слинг). Коли ж переходив через річку, вибрав собі пять гладеньких камінців і вложив у торбину.

Голіят насміхався і з Давида. Давид напроти Голіта був малим хлопцем. Але Давид не раз перемагав льва, як лев хотів взяти вівцю з його отари. І тепер, коли зближався до Голіята, взяв камінця, вложив у пращу, розмахнув і вцілив Голіята в чоло. Голіят упав, а Давид мечем відтяв йому голову. Те побачили филистини, почали втікати і програли війну.

Питання:

1. Як називалися ізраїльські голови краю в Ханаані? 2. Чого домагалися люди в Самуїла? 3. Як називався перший цар? 4. Хто був Давид? 5. Відки був родом? 6. Як називався филистинський великан? 7. Яку мав зброю? 8. Яку зброю мав Давид? 9. Як убив Давид Голіята?

ЛЕКЦІЯ 49.

Спогадай. Господи, Давида і всю смирність його. — *Псал. 131: 1.*

Давид.

По смерті Саула став царем Давид і царював сорок літ. За його часів край

розбагатів. Давид був добрий чоловік. Він також дбав про релігію свого народу і самий був вірним Богу.

Але і Давид впав жертвою гріху. Він узяв жінку одного свого вояка за свою, а вояка післав на війну, де той погіб. Тоді Господь післав до Давида пророка

Натана і той Давидові відкрив його гріхи. І Давид покався. Він молився і постив і написав багато гарних і побожних молитов, що називаються Псалми. Всіх псалмів є 150, а всі разом творять Псалтир. Давид був також музикантом і співаком і часто прославляв Бога співом і музикою.

Цар Давид був також пророком. В своїх псалмах він предбачив прихід і події з життя Ісуса Христа. Ось що він казав про Ісуса Христа: Перед ним поклоняться царі, Йому служитимуть всі народи. (Пс. 71: 10); що Син Божий буде священиком по вік, по постанові

Мелхиседека. (Пс. 109: 4); що Ісуса Христа будуть судити, засудять, осміють, погордять, кепкуватимуть. (Пс. 21: 6, 7); що розділять одягу Його, а про ризу кинуть жереба. (Пс. 21: 18); що Христос воскресне з мертвих. (Пс. 61: 10); що бу

дуть витати Його в Єрусалимі словами: Благословен хто йде в ім'я Господнє,.. Осанна... (Пс. 118: 22, 23, 18); що Христос сяде по правиці Бога Отця. (Пс. 110: 1), як ми це говоримо у „Вірую”, і багато інших. Помер цар Давид около року 1015 перед Народженням Христа.

В нашій Церкві при кожнім Богослуженню читаються Давидові Псалми, і ви знайдете бодай одну Псалму Пядесяту, у своїх молитовниках. Ту Псалму називають Псалмою Покаянною.

Питання:

1. Хто був Давид? (а, б, в, г). 2. Чи цар Давид все був праведним? 3. Що він оставив для нас і для всіх християн? 4. Про кого він пророкував? 5. Що він робив, як согрішив? 6. Як називається Псальма пятьдесята? 7. Кілько літ жив цар Давид перед Христом?

ЛЕКЦІЯ 50.

Головна річ — мудрість.

Прим. Сол. 4: 7.

Соломон.

По смерти Давида, син його Соломон, став царем. Він ще був молодий і недосвідчений, отже просив Бога мудрости. Господь Бог вислухав молитву і дав йому великий розум.

Одного разу прийшли до Соломона дві жінки, судитися. Говорила одна: Ми обі мешкали в однім домі. Мені вродився син. За кілька днів в неї також вродився син. Вона твердо спала і певно вдусила свою дитину. Коли ж я заснула, вона поклала свого неживого сина коло мене, а мого взяла. Як настав день, я пізнала, що сталося, але вона не хоче мені мого сина віддати, а каже, що то мій неживий. Друга жінка говорила, що то неправда.

Соломон вислухав і каже: Принесіть меч. Принесли. І знов каже: Возьміть живу дитину і мечем розділіть її на двоє, і дайте обом жінкам по частині. Тоді перша жінка закричала: Царю, не вбивай дитини, а дай їй цілу і живу. А друга жінка говорила: Ні, най розрубують, щоб не було ні їй, ні мені. Тоді цар казав віддати живу дитину першій жінці. Чому?

Про Соломонову мудрість почула цариця Савська і прибула, щоб особисто переконатися. Привезла вона з собою дві квітки, що були дуже подібні. Одна була правдива, а друга — штучна. Казала цариця Соломонові вгадувати котра правдива. Соломон не міг вирішити. Нараз побачив за вікном бджоли. Казав отворити вікно і пустити бджоли до мешкання. На котру квітку бджоли сіли?

Дещо з мудрости Соломона записано в книзі „Приповістки Соломона”. Ось тут деякі з тих приповісток: Початок премудрости — Господень страх; безумні нехтують і розум і науку. Сину слухай науки батька твого і не відкидай матірнього заповіту. Тільки Господь дає премудрість і з Його уст виходить знання і розум... Нехай любов тебе не кидає, ні правда... Напиши їх на таблиці серця твого. Не ходи стежкою безбожних. Хто бідному дає, той Богу по-

зичає. Добре ім'я ліпше над багатство. Товчи безумного так, як зерно в ступі, а не вилушиш з нього дурноти його.

Питання:

1. Чого просив у Бога Соломон? 2. Як називався його батько? 3. Як пізнав Соломон правдиву маму? 4. Як правдиву квітку? 5. Як називається книга, де записана мудрість Соломона? 6. Випиши собі три приповістки, що тобі найбільше подобаються.

ЛЕКЦІЯ 51.

Ходім у дім Божий, в середину храму.

Неем. 6: 10.

Храм Соломона.

Четвертого року свого царювання почав Соломон будувати храм на горі Сіон, в Єрусалимі. Храм мав бути 60 ліктів довгий, 20 широкий, а 30 високий. До роботи покликав около 200,000 людей. Тих, що дерево рубали було 30 тисяч; 70 тисяч було двигарів (керієрс), а 80 тисяч каменярів та тисячі різьбарів, виливачів золотих і срібних річей та ткачів.

Сім і пів року будовано храм. Як скінчено, скликав Соломон начальників кожного покоління і при них принесено

скриню Господню до храму. При тім принесено, на жертву Бѣгу, тисячі штук чистої скотини. Храм наповнила слава Божа. Тоді приступив Соломон до жертівника, став на коліна і молився: „Господи Боже! Небеса Тебе не обіймуть, а чи цей храм обняв би? Та зглянься на молитву мою і народу Твого. Скарай винного, безвинного ж справдай... Коли небо буде замкнене і не капне дощ й молитись-муть на сьому місці, тоді почув на небі й пошли дощ на землю. Коли буде голод, чи помір, нужда, чи хвороба й люди простягнуть руки свої в сій святині — почув молитву й помилуй їх. Коли провинять Тобі, а Ти подаш їх на поталу ворогові, а той заведе їх у полон і відведе в чужу землю, і вони схаменуться, і навернуться, і будуть молитися до Тебе, і скажуть: Ми провинилися, ми грішні... тоді вислухай на небі молитву і помилуй Твій нарід”...

Для служби в храмі вироблено золоті чаші, золоті кадильниці, свічники і другі річи. Стіни прикрашено різьбами, Херувимами, квітами і все позолочено. Над Скринею Заповіту були великі золоті Херувими.

Також збудував Соломон величаві царські палати. Обвів Єрусалим і другі міста мурами, . Слава його була на цілий світ.

Але і Соломон не був без помилки. Жінки його, взяті з чужих народів звели його з дороги Божої. За те, сказав Бог, що царство Соломона розібеться на двоє. Вже за життя його були бунти і помер Соломон у смутку і журбі. Царював 40 літ.

Питання:

1. Де збудував Соломон храм? 2. Як багато людей працювало при будові? 3. Як довго будували храм? 4. Про кого молився Соломон у храмі? 5. З чого пороблено річи до храму? 6. Що ще Соломон збудував? 7. Який був кінець Соломонового життя? 8. Як довго був він царем?

ЛЕКЦІЯ 52.

І явивсь Ілія з Мойсеєм і розмовляли з Ісусом. — *Мр. 9: 4.*

Ілія.

По смерті Соломона царство його розділено на північне, зване "Ізраїль" і полудневе, зване "Юда".

Розділені царства (Ізраїльське і Юдське) воювали і так себе ослаблювали. До того царі женилися з поганками і ті приносили своїх божків, та заводили поганські звичаї. Тоді почав Господь

посилати між народ праведних мужів і вони часто наперед говорили, що має статися, і так ставалося. Люди звали їх пророками. Пророки кликали царів і народ до покаяння, а непослушним предсказували кару від Бога.

Одним з таких пророків був Ілля. Він то заповів посуху на три і пів року і голод. Цар Ахав хотів за те Іллю вбити. Ілля відійшов у пустиню, де пив з потоку, а круки приносили йому їду. Як висох потік, Ілля пішов до міста Сарепти в чужім краю і там перебував у вдови, що мала підростка сина. В неї було трошки

муки і олію і всі троє тим живилися. Ні муки, ні олію не зменшалося, як довго там був Ілія.

Сталося, що син тої вдови помер. Вдова жалувалася на Іллю, думала, що через нього на ню кара Божа впала. Ілля взяв тіло хлопця до своєї кімнати і молився, щоб Господь привернув душу помершому. І Господь вислухав молитву і Ілля привів хлопця до матері здорового.

При кінці означеного часу посухи вернувся Ілля до царя Ахава. Ахав сказав до Іллі: Чи то не через тебе всі нещастя спадають на моє царство? Пророк відповів: Не через мене, але через тебе і твій дім, бо не сповняєте Божих заповідей. Одначе зроби ось що: Склич всіх поганських жреців на гору Кармель. Нехай вони приготують жертву своїм ідолам (божкам), а я свому Богу. Котрий Бог вислухає молитву, і зішле вогонь та спалить жертву, Той буде нашим Богом.

Жреців (священиків) божка Ваала було 450. Вони приготували жертву і кликали до Ваала від раня до вечера, але відповіді не було. Під вечір Ілля помолився і впав вогонь з неба та спалив жертву і каміння, і висушив воду коло жертівника. Всі люди закликали: Господь Іллі нашим Богом.

Ілля казав людям йти до дому, бо дощ мав падати, а сам пішов на гору молитися. І ось показалася від моря маленька хмара. Хмара зближалася і росла, а даліше покрила цілий край. Впав перший дощ по трох і пів роках і наповнив потоки, і джерела, і криниці.

Ілля не вмер, як другі люди. Його взяв зо землі вогненний віз. Плащ його впав на його ученика Єлисея.

Питання:

1. Як нарід себе ослаблював?
2. Як опоганював себе?
3. Кого посилав Бог до людей?
4. Що робили пророки?
5. Хто був Ілля?
6. Як називався цар, що жив за часів Іллі?
7. Що предсказав Ілля?
8. Як називалося місто, де жив Ілля?
9. Що сталося зі сином вдови?
10. Що сталося на горі Кармель?
11. Чи Ваал післав вогонь на свою жертву?
12. Чому?
13. Чи Ілля помер, як другі люди?

ЛЕКЦІЯ 53.

“і ознака не дасться... як тільки ознака Йони пророка”. — *Ма . 12: 39.*

Йона.

По відході Іллі став пророком Єлисей, по Єлисею — Йона.

За часів Йони на сході було велике поганське місто Ниневія. Мешканці були дуже грішні. Господь хотів показати милосердя і до поган, тому сказав Йоні: Йди в Ниневію і проповідуй покаєння. Коли до сорок днів не покаються, їх місто буде знищене.

Але Йона думав, що Господь не повинен давати свого милосердя поганам, тільки все ізраїльтянам. Отже він не послухав Бога, а пустився кораблем на захід, до Еспанії. Але Господь зіслав страшну бурю на море, так, що корабель був в небезпеці і всі люди на ній.

Коли буря не втихала, моряки кинули жереба, щоби довідатися, за чиї гріхи Бог їх карає. Жереб упав на Йону. Йона признався до вини. Він сказав: Киньте мене в море, а буря втихне. Так сталося.

Але Бог не допустив, щоб Йона втопився. Бог післав велику рибу і та проковтнула Йону цілого. Йона пробув у рибі три доби і молився. На приказ Божий риба викинула Йону на берег. Тепер Йона пішов до Ниневії і переказав Божі слова. Люди його вислухали. Сам цар посипав собі попелом голову, постив, молився, а з ним народ.

Йона тимчасом сидів за містом і дивився, яка то кара спаде на місто. Він боявся, що як не буде кари, люди бу-

дуть з нього сміятися, що він не правдивий пророк. Але Бог місто помилював. Йона був дуже злий, що Бог міста не карає, а ще і сонце пекло його в голову. Тоді Бог дозволив, що за ніч виросла коло Йони тиква, така рослина з широким листям. Йона вже мав холодок і тішився. Але слідуєчого дня тиква зівяла. Йону знова сонце пекло так, що бажав смерті. Тоді сказав до нього Бог: Ти жалуєш марної рослини, а я не мав би жалувати тисячів людей, що не знають що добре, а що зле?

Ця лекція вчить нас: а) Що від Бога втечи не можна; б) Що Божі діла чудні; в) Що Бог милосерний до тих, що каються. Йона також представляє нам Ісуса Христа. Як Йона вийшов з риби третього дня, так Христос воскрес третього дня з гробу.

Питання:

1. До якого міста посилав Бог Йону?
2. Чого Йона мав туди йти?
3. Чому Йона не послухав Бога?
4. Куди Йона втікав?
5. Що з ним сталося?
6. Чи Йона втопився?
7. Як довго був Йона в рибі?
8. Що він переказав мешканцям Ниневії?
9. Чого він сидів за містом?
10. Чого він був злий?
11. Чого вчить нас ця лекція?
12. Кого представляє пророк Йона?

ЛЕКЦІЯ 54.

“... добро робіть... і буде нагородя
ваша велика”. — *Лука 6: 35.*

ТОВИТ.

Передніше було сказано, що Соломон боявся за долю свого народу. В році 718 перед Христом втратило царство ізраїльське свою волю. Завоював його цар Ассирії, а мешканців забрав до неволі.

Між невольниками був один чоловік, що любив свій нарід, називався він Товит. Ассирійці вбивали ізраїльтян і забороняли ховати. Товит ночами ховав своїх братів. На старість Товит втратив зір. Він думав, що вже треба буде вмирати. Тоді покликав свого сина Товію і дав йому таку науку:

Господь візьме в мене душу, а ти поховай моє тіло. Шануй свою маму. бо вона багато терпіла задля тебе. Коли вона помре, поховай її коло мене. Ніколи не забувай про Бога. Не легковаж заповідей Божих. Давай поміч бідним і не відвертай лиця свого від них. Маєш багато, давай багато; маєш мало, дай мало, але радо. Така поміч бідним спасе тебе від гріха і смерти, а душу твою від пекла. Хорони себе від нечистоти.

Не будь гордим, бо гордість є матіррю всіх гріхів. Працює хтось для тебе,

зараз заплати. Не роби того другому, що тобі не миле. Благословляй Господа, а Господь буде тебе стеречи на дорозі твого життя... Син пообіцяв заховати батькову науку.

Незадовго вислав батько молодого Товію в далеку дорогу відобрати гроші від довжника. Товія дороги не знав, але найшов товариша по дорозі. Разом ходили в дорогу, разом вернулися. По дорозі молодий Товія роздобув лік, щовилічив очи старого батька. А також, за порадою свого товариша, оженився.

Молодий Товія хотів дати своєму товаришеві половину грошей, які відобрав від довжника, але той не прийняв. Він сказав, що він Ангел Рафаїл, і що його вислав Господь, щоб нагородити старого Товита і молодого Товію за їх щедрість для ближніх, за поміч бідним, за молитву і піст. Старий Товит ще жив 42 роки і дожив до 102 літ. Також і молодого Товію Господь благословив і здоровлям і маєтком, та домашнім щастям за те, що заховував науку свого батька.

Питання:

1. Хто завоював царство ізраїльське?
2. Що сталося з народом ізраїльським?
3. Що робив Товит? 4. Що він думав, як осліп? 5. Чого навчав сина про маму його? 6. Що казав про бідних? 7. Від

чого мала спасти поміч бідним? 8. Що казав про гордість? 9. Що про робітників? 10. За чим вислав Товит свого сина? 11. Хто товаришив молодому Товіі? 12. З чим вернувся син до дому? 13. За що нагородив Господь батька і сина?

ЛЕКЦІЯ 55.

“... збудовані на підвалині Апостолів і Пророків...” — Єф. 2: 20.

Пророки. Ісаія.

Полудневе царство Юдське не держалося законів Божих. Бог посилав людей своїх, пророків, щоб наvertsали людей до покаєння. Многі з тих пророків предсказували, що має статися колись. Говорили і про свій народ і про Ісуса Христа.

Був один пророк, Йоїл, що предсказав, що Господь пошле Духа Святого на синів і дочок людських і будуть вони пророкувати. Так сталося на Зелені Свята, по воскресенню Ісуса Христа. Йоїл жив около 760 літ перед Ісусом Христом. Другий пророк, Михей, предсказав, що Ісус народиться у Вифлиємі. Він так сказав: І ти Вифлиєме, хоч малий в Юдеї, але з тебе вийде Той, що

має бути володарем в Ізраїлі, а Його народини від днів вічності". Так маємо у нашім „Вірую": „Вірую... в єдиного Господа, Ісуса Христа.. рожденного перше всіх віків". Тепер всі знаємо, що Ісус народився в Вифліємі, але як Син Божий, Він вічний.

Та найважливішим пророком був Ісаїя. Він помер яких 695 літ перед Христом, але про Христа говорив так ясно, якби бачив своїми очима все те, що написав. Ось, що він пише про Маму Ісуса Христа: Дасть вам сам Господь знак: Ось невинна дівиця почне та й вродить сина, й дадуть йому імя Емануїл, т. з. Бог з нами.

Про Івана Хрестителя пише: Дасться чути голос покликуючого в пустині: Стеліть дорогу Господеві, рівняйте стежки Богу нашому.

Про муки Ісуса Христа: Він — чоловік, що зазнав горя й болів; Він взяв болесті й недуги наші на себе; поранений за гріхи наші й мучений за беззаконня наші; неначе вівцю на заріз його ведено — і він не одчиняв уст своїх; — від суду взято Його (на хрест); за гріхи людей своїх перетерпів Він смерть; визначили смерть Йому з злодіями; не вчинив Він гріха, й неправди не було в устах Його. Про науку Ісуса Христа: Діти твої навчати ме сам Господь.

Ісаїя підносив високо Божу праведність, справедливість та милосердя.

Питання:

1. Як називалося полуднєве царство?
2. Що робили пророки? 3. Як називався пророк, що говорив про Святого Духа?
4. Як давно він жив? 5. Як називався пророк, що сказав, що Ісус народиться в Вифлиємі? 6. Подивіться у своїм молитовнику там, де є коляди і випишіть рядки слів, де згадано Вифлиєм? 7. Хто з пророків найбільше писав про Ісуса Христа? 10. Що про Хрестителя? 11. Де взято Ісуса Христа? 12. За що терпів Ісус Христос? 13. Де Його поховано? 14. Що сказав Ісаїя про науку Ісуса Христа?

ЛЕКЦІЯ 56.

І візьмуть вони на себе кару за свій гріх. — *Єзек. 14:10.*

Езекиїл і Єремія.

В попередній лекції сказано, що пророки говорили наперед про те, що мало статися. Так говорив пророк Ісаїя про свій нарід. Яких 90 літ по смерті Ісаїї сталося те, що він сказав. Зо сходу прийшов цар Вавилону, перемиг царство юдське, розбив мури Єрусалиму, а людей забрав до неволі. Так покарав Бог

юдеїв за те, що кланялися ідолам, а не слухали Заповідей Божих.

На звалищах міста Єрусалиму остався пророк Єремія. Він оплакував долю свого народу. Він також пророкував, що юдеї вернуться з неволі і знов відбудують місто.

З юдеями, що були в Вавилоні, був пророк Езекиїл. Його то поставив Господь на полі, де було повно людських костей, і сказав: Клич до костей, щоб склалися і покривалися тілом. Езекиїл так зробив і сталося так, як сказав Бог. Але в них не було життя. На розказ Божий Езекиїл покликав духа життя і кости з тілом віджили. Тоді сказав Бог: Так буде з твоїм народом. Він думає, що вже все пропало, як розкидані кістки. Але Я можу відживити і кістки, і зможу вернути нарід Мій до землі його батьків. Я Господь.

Між полоненими було чотири молодці з княжого роду, що не їли мяса, а їли ярину і овочі і пили воду. Вони називалися Даниїл, Ананія, Азарія і Мисаїл. Їх вибрав цар до своєї послуги, бо вони краще виглядали і розумніші були, ніж ті, що їли мясо і пили вино з царського стола.

Питання:

1. Хто поконав царство юдське? 2. За що покарав Бог юдеїв? 3. Хто пла-

кав на звалищах Єрусалиму? 4. Про що він пророкував? 5. Хто був Езекиїл? 6. Де поставив його Господь? 7. Що сталося з кістками? 8. Що відживило кістки? 9. Яке значіння кісток? 10. Які визначні молодці були між полоненими? 11. Чим вони визначалися? 12. Чим жилилися? 13. До чого призначив їх цар?

ЛЕКЦІЯ 57.

... Я з тобою... чи підеш через нові — не попечешся, і полум'я не осмажить тебе. — *Іс. 43: 2.*

Даниїл і три молодці.

Цар вавилонський, якому служили три молодці, Анананія, Азарія і Місаїл, називався Навуходоносор. Мав він чудний сон. У сні появився перед ним великан, якого голова була золота, груди й руки — срібні, толуб і бедра з міді, ноги — залізні, а стопи частинно залізні, частинно глиняні. Тоді цар побачив каменя, що котився з гори, вдарив великана по ногах і розторощив його; самий камінь став великою горою, що розширалася по світі.

Рано, по сні, покликав цар своїх мудрців і їм сказав: Снівся мені сон дивний. Як ви справді мудрці, так скажіть, що мені снилося і яке значіння має той сон. Мудрці не могли того вдіяти. Цар

казав їх повбивати. Даниїла і трох молодців уважали також мудрцями. Їх також мали вбити.

Даниїл тоді прикликав своїх товаришів, Ананію, Азарія і Місаїла, приказав піст і молитву. Разом вони припали на коліна і молили Господа про поміч. Господь об'явив їм сон і його значіння. Четвертого дня зголосився Даниїл в царя, оповів йому сон і значіння його, а то:

Великан означає великі держави світу, що наступлять по собі. Золота голова означає самого Навуходоносора, найславнішого царя; груди й руки срібні означають слідуєче царство — медів і персів; толуб і бедра з міді представляють царство Олександра Великого; ноги і стопи — велику римську державу, що завоює всі інші. Камінь, що котився з гори, пред'являє нове царство, яке Самий Господь оснує на землі і яке, з малих початків, розшириться по цілім світі. Буде воно вічне. На те сказав цар: Справді твій Бог є Богом богів і Цар над царями і об'являє те, що закрите. Він поставив Даниїла високо і щедро обдарував.

Незадовго потім приказав цар вилити золотого ідола, поставити високо на полі Деїрі, скликати так своїх урядників, як і загаль людей на означений день і там, при звуках музики, падати на коліна і кланятися тому ідолу. Так і ста-

лося. Весь народ палав перед ідолом, тільки Ананія, Азарія і Місаїл не кланялися.

Про те скоро донесли до царя. А що цар їх любив, а вони царя не послухали, то назначив для них люту кару: мали напалити велику піч, звязати тих молодців і вкинути в піч живими. Вогонь в печі був такий сильний, що попалив тих, що вкидали молодців до печі.

Але молодці в печі почали співати пісню Богу. Цар почув і подивився до печі й каже: Чи не трох ми вкинули в піч, як же я бачу чотирох? І всі не повязані, а четвертий виглядає, як Син Божий. Тоді цар приступив до печі і покликав: Ви, слуги Бога живого, вийдіть з печі. Молодці вийшли і всі побачили, що навіть волос на головах не осмавився, ані одіж їх не заносила димом. Цар тоді закликав голосно: Благословенний Бог Ананії, Азарії і Місаїла, що послав свого Ангела і врятував своїх віруючих слуг. По тім цар передав управу свого краю тим молодцям.

Послідне і вічне царство, про яке згадує Даниїл, то Царство Боже, що започаткував Син Божий, Ісус Христос.

Питання:

1. Що сталося з великаном, що цар бачив у сні? 2. Що сталося з каменем, що розбив великана? 3. Що врятувало Да-

ниїла і молодців від смерті? 4. Яке значіння мав сон царя? 5. Хто не кланявся золотому ідолові? 6. Яку кару назначив цар за те? 7. Котра заповідь Божа забороняє кланятися ідолам? 8. Хто то був четвертим у печі? 9. Яку нагороду дав цар молодцям? 10. Про яке то вічне царство згадує Даниїл?

ЛЕКЦІЯ 58.

О, які великі знамена Його й які потужні чудеса Його. — *Дан. 3: 33.*

Даниїл.

Наслідник Навуходносора, Валтасар, справляв раз велику вечеру для своїх високих урядників. Нараз показалася рука, що писала на стіні слова: Мене, Текель, Фарес. Цар зблід, настрашилися вельможі. Ніхто не знав, що значать ті слова. Тоді прикликали Даниїла і він так пояснив ті слова: Мене — обчислив Бог твоє, царю, царство і поклав йому кінець; Текель — зважено тебе на вазі і найдено дуже легким; Фарес — розділено твоє царство й дано медам і персам. Цар нагородив Даниїла і посадив коло свого стола. Тої ж таки ночі царя вбито.

Дарій став царем на місце Валтасаря, а потім Кир. Тоді вавилонці служили

божкові, що звався Бель. Служив тому ідолові і Кир. Спитав раз Кир Даниїла: Чому ти не служиш богам вавилонським? Даниїл на те: Я служу живому Богу, не ідолам. А Кир каже: Бель живий, він зїдає на день дванадцять мір муки, сорок овець, і шість мір вина. Даниїл те заперечив. Тоді цар приказав принести згадану поживу і поставити її при Даниїлі перед Беля в божниці. А Даниїл при цареві посипав попелом підлогу довкола столів, на яких була пожива. Тоді вийшли оба, а цар запечатав двері своєю печаттю.

Рано знов оба увійшли до божниці і цар здалека побачив, що їди на столах нема. Він закликав: О, великий Бель, бо все зїв і випив! Але Даниїл показав цареві підлогу. Цар дивиться і каже: Бачу тут сліди ніг мужеських, жіночих і дитячих. Відки вони тут взялися, коли двері я запечатав? Даниїл тоді показав цареві тайний вхід, яким жреці заходили до божниці з своїми родинами і зїдали поживу. Тоді цар віддав Беля в руки Даниїла. Даниїл знищив і Беля і божницю.

Був потім у Вавилоні великий змії, якому люди кланялися, як Богу. Сказав цар до Даниїла: Тепер уже не скажеш, що то мертвий бог. Даниїл на те: Позволь, царю, а я вбю того бога без меча. Цар дозволив. Тоді Даниїл взяв смаль-

цю, вовни і смоли, змішав те все разом, наробив бохонців, кидав змієві, а той пожирав. Коли наївся — тріс. За те вавилонці підняли великий крик на Даниїла і на царя і говорили, що їх цар став юдеєм. Бунт був великий. Царя змусли видати їм Даниїла, якого вкинули в яму між льви. Але Ангел Божий замкнув пащі львів і вони Даниїла не чіпали. Коли ж Даниїл зголоднів, пророк Аввакум, при допомозі Ангела приніс йому їду аж з Юдеї. Смого дня до ями прийшов цар і здивувався, що Даниїл живий. Він порозумів, що за Даниїлом Бог. Казав тоді Даниїла витягнути з ями, а покидати тих, що його оскаржили. Ще дав розказ, щоб всі служили невидимому Богу, що творить дивні діла з Даниїлом і його товаришами.

Питання:

1. Що писала рука на стіні?
2. Що значить „Текель”?
3. Як називався вавилонський божок?
4. Чи Даниїл молився до Беля?
5. Чому?
6. Що думав про Беля цар?
7. Як його переконав Даниїл?
8. Як жреці ходили в ночі до божниці?
9. Чому ще кланялися вавилонці?
10. Як убив Даниїл змія?
11. Що сталося з Даниїлом?
12. Як довго був Даниїл між львами?
13. Кому наказав цар молитися?

ЛЕКЦІЯ 59.

“... Милуватиму, кого милувати...”

2 Мойсей 33:19.

Поворот з неволі.

Неволя вавилонська мала тревати 70 літ. Так предсказав пророк Єремія, як і Даниїл. Даниїл ще предсказував, що за 490 літ від заложення нових мурів Єрусалиму наступить смерть Мессії. Так ізраїльтяни знали наперед де Мессія (Христос) має народитися, з якого роду, та де помре.

Тяжка неволя вавилонська і наука пророків опамятали нарід. Він звернувся до Бога. Перський цар, Кир, дозволив ізраїльтянам вертати до рідного краю, відбудувати місто і храм. Також дозволив забрати золоте і срібне начиння, призначене для вжитку в храмі. Тоді яких 40,000 потомків Юди і Венямина, та потрохи з інших поколінь, вернулися до Юдеї. Коли прийшли на звалища Єрусалиму, насамперед збудували престіл і приносили жертви Богу рано і вечером.

Коли вже наготовили будівельного матеріялу, приступили до будови храму і мурів міста. Храм був багато менший від Соломонового, але був важний тим, що в нім мав бути Христос, чи Мессія, як говорили пророки Агей і Захарія. Бу-

дувати було трудно, бо самаряни їм перешкаджали. Тоді провідник ізраїльтян Зоровавель, наказав одній половині мужів працювати, а другій з мечами в руках боронити робітників, доки не покінчено мурів.

Яких 200 літ був спокій в Палестині за наслідників Кира. Але як помер Олександр, цар Македонський, його державу розділено на четверо. З них дві, Сирія і Єгипет, все воювали на землях Палестини. Край спустошено, нарід збіднів, поширилася деморалізація.

Важна подія сталася коло 285 року перед Христом. Цар Єгипту покликав вчених з Юдеї і наказав їм перетолкувати книги Старого Заповіту з мови єврейської на мову грецьку. Той перевід опрацювало 72 людей, але звичайно називають його "сімдесятка" (септуагінта), або пишуть LXX. Від тоді Старий Заповіт поширився між народами Західної Азії, північної Африки і полудневої Європи, де грецька мова була мовою вчених людей.

Питання:

1. Як довго тревала неволя вавилонська? 2. Хто предсказав її час? 3. Що предсказав Даниїл про Мессію — Іуса Христа? 4. Хто дозволив ізраїльтянам вертатися до Палестини? 5. Що дозволив забрати? 6. Чи всі ізраїльтяни за-

бралися з Вавилону до дому? 7. Як уже вернулися на руїни Єрусалиму — що насамперед збудували? 8. Чи новий храм був більший від Соломонового? 9. Чим важний новий храм? 10. Чи всі люди працювали коло будови? 11. Чому? 12. Що сталося около 285 літ перед Христом? 13. Як називається перевід Старого Заповіту? 14. Чому переведено його на грецьку мову?

ЛЕКЦІЯ 60.

“Мій сину, пам’ятай, чого я тебе навчаю”. — *Прип. Соломон. 3: 1.*

Еклезіяст.

Одна книга Старого Заповіту називається „Еклезіяст”. Записана в ній наука побожного чоловіка, що називався Ісус син Сіраха. Ось деякі витяги з тої книжки:

Вся мудрість походить від Бога і завжди з Ним перебуває, і була з Ним перед віками. Хто почислить пісок на березі моря, чи краплі дощу, чи дні вічності? Хто змірив висоту небес, ширину землі, глибіню безодні? Джерело мудрости — слово Бога на висоті... Один є Творитель найвищий і всемогучий, що сидить на троні Своїм — Господь Бог... Страх Божий веселить серце, дає ра-

дість і довгий вік... Страх Божий прогонить гріхи.

Мій си́ну, вчися з маленьку, і до сивого волосу знаходитимеш мудрість. Приходи до мудрости, як орач і сіяч до ниви, і жди доброго її овочу. Бо праця коло мудрости не велика, а овоч її скоро споживатимеш. Що тобі приходить — приймай, і видержи в терпінню, бо золото і срібло випробовують в вогні, а гідних людей в смиренности. Віруй в Бога і оздоровить тебе; справляй дорогу твою і надійся на Нього. Служи Йому зо страхом і в Ньому старійся.

Слухай ради батька твого і не завдавай йому жалю в його житті. Благословення батька буде доми дітям, а прокляття матері руйнує їх до основ. Горе нечистим у серцю, що не вірять, клинають, і рукам, що зло творять, і грішникові, що ходить двома дорогами. Горе нечистим в серцю, що не вірять Богу; тому Бог не охоронить їх...

Не приорюй неправди проти брата твого, ні проти приятеля. Чти Бога цілою душею, і шануй священників. Цілою душею бійся Бога, і священників Його уважай святими. Протягни руку твою бідному, щоб твоя жертва і твоє благословення сповнилося. У всіх твоїх ділах памятай на кінець, то ніколи не згрішиш.

Питання:

1. Хто написав книгу Еклезіяст? 2. Що в цій лекції сказано про мудрість? 3. Що про родичів? 4. Що про священиків? 5. Що про страх Божий? 6. Що про гідних людей? 7. Що про бідних? 8. Чиє благословення буде доми дітям?

ЛЕКЦІЯ 61.

Коли терпимо, і... царюватимем.
2. Тим. 2: 12.

Йов.

Вже так є на світі, що люди терплять чи більше, чи менше. Часто бачимо, що невинні терплять більше, як винні. Примір правдивого заховання в терпінню дає нам чоловік — Йов. Він жив в Арабії за часів патріархів.

Йов був дуже багатим чоловіком. Була в нього і родина, сім синів, та три дочки. Будучи багатим, був він побожним, щедрим, та милосерним для бідних.

Злий дух завидував Йовови. Він думав, що Йов тому такий побожний, що Господь дав Йовові і багатство і добрих дітей. От він сказав до Бога, що якби на Йова спало яке нещастя, то і його побожність минулася б. Тоді Господь

каже до Сатани: Ось віддаю в твої руки все, що Йов має, тільки хорони його самого.

І почав злий дух мучити Йова, та спокушувати до гріха. Прибіг слуга до Йова і каже: Савейці напали на твої воли, як вони орали, і на осли, що паслися, забрали їх, а слуг твоїх повбивали. Один я втік звістити тобі. Ще той не скінчив, як другий прибіг і говорить: Вогонь упав з неба, спалив твоїх овець і пастухів, я один остав звістити тобі. За тим прибіг третій і каже: Халдейці напали на нас, забрали верблюдіз, повбивали пастухів, я один зостався в живих. За тим ще четвертий прибіг і сказав: Сини і дочки твої забавлялися в хаті найстаршого сина. Нараз надійшов вихор з пустині, завалив хату, побив твоїх дітей і гостей, я тільки самий втік повідомити тебе.

Тоді Йов роздер одіж свою, на знак жалоби, обголив собі голову, впав на коліна, поклонився Богу і сказав: Господь дав, Господь взяв, як Йому сподобалося. Нехай буде благословенне ім'я Його! Ні один раз Йов не сказав лихого слова, не нарікав на Бога.

Тоді диявол приступив до Бога і каже: За життя своє чоловік все віддасть. Лише доторкнися болем його тіла і костей, а побачимо, чи не согрішить він. Господь дозволив дияволу так зроби-

ти, але заборонив відобрати Йовови життя.

І навів диявол на Йова тяжкі боляки від ніг до голови. Рани гнили, воняли. Тяжко було приступити до Йова. Він сидів далеко від людей і черепком згортав матерію з своїх ран. Навіть його жінці наприкрилося вже ходити коло нього і вона сказала: Доки будеш терпіти? Проклени Бога і вмирай. На те Йов: Говориш, як нерозумна. Коли ми приймали від Бога добро, чому нам не прийняти і злого?

Прийшли до Йова і його приятелі, три мудрці. Не пізнали його. Сиділи оподалік сім діб і не говорили до нього, бо бачили його тяжке терпіння. Аж коли Йов почав жалуватися на свої болі, приятелі оскаржувати його за тайні гріхи, за які його Бог так карає. Але Йов боронив свою невинність. Ні одним словом не нарікав на Бога, а говорив: Хоч би Господь взяв мою душу, я не буду нарікати. Я знаю, що мій Спаситель живе і воскресить мене посліdnого дня. Тоді буду оглядати лице Божє.

Вкінці Господь нагородив терпеливість Йова. Привернув йому здоровля, маєтку дав в двоє тільки, як Йов мав передше, а також дав дітей найкращих

у тій землі. Ще 140 літ щасливо жив Йов, і дочекав бачити своїх правнуків.

Питання:

1. Коли і де жив Йов? 2. Яким він був чоловіком? 3. Що думав злий дух про побожність Йова? 4. Що сказав діявол до Бога? 5. Яку відповідь отримав? 6. Які нещастя послав діявол на Йова? 7. Що на те сказав Йов? 8. Чим думав діявол довести Йова до гріху? 9. Що говорила жінка Йова? 10. Що відповів Йов? 11. За що оскаржували Йова його три приятелі? 12. Як Йов боронився? 13. Як нагородив Бог терпеливість Йова? 14. Що про терпеливість каже святий апостол Павло в листі до Тимофея єпископа? (Текст).

ЛЕКЦІЯ 62.

Коли терпимо, в Ним і царювати мемо. — 2 Тим. 2: 12.

Єлеазар — Маккавеї.

Яких 170 літ перед Христом Юдея була завойована царем Сирії. Цар Сирії Антіох, дуже переслідував ізраїльтян. Він наказав знищити книги Старого Заповіту. Він заборонив навчати закону

Божого. Він заборонив заховувати заповіді Божі під карою смерти. Багато людей послухали царя, але не всі.

Між тими, що не послухали був старенький, дев'яностолітній учитель закону Єлезар. Його примушував Антіох їсти свинину. Але закон Мойсея не дозволяв і Єлезар відмовився. Підмовляли його, щоб він лише вдавав, що їсть, але він відмовився, бо сказав так: В моїм віці не личить вдавати. Люди можуть того не зрозуміти. Люди порозуміють те, що будуть бачити. Скажуть: Єлезар їв, то і нам можна. Хоч я так міг би втечи з людських рук, але від руки Божої не втечу ні живий, ні мертвий. Отже замучено його на смерть.

Була тоді також мати-вдова, що мала сім синів. Вони називалися Маккавеї. Їм цар приказав також їсти свинину, але ні брати, ні їх мати, царя не слухали. Сказав один брат: Ти, царю, злий. Ти можеш нам життя відібрати, але Господь світу воскресить нас знов, як ми заховаємо Його заповіді. (Закон Мойсея заборонив їсти свинину).

Мучителі вирвали йому язика, здерли шкуру з голови, відтяли руки і ноги, а на кінці спалили на очах матері і братів. Також замучили і всіх других братів і їх матір. Вона просила кожного сина скорше перетерпіти смерть, чим згрішити.

В цій лекції маємо приміри правдивої відваги, любови Бога і Його заповідей.

Питання:

1. Хто панував над Палестиною яких 170 літ перед Христом? 2. Як називався цар Сирії? 3. Чим він знаний? 4. Що він приказав знищити? 5. Що він забороняв ізраїльтянам? 6. Хто не послухав Антіоха? 7. На що підмовляли Єлезаря? 8. Що він сказав? 9. Кілько було синів у вдови Маккавеїв? 10. Чи вони послухали царя? 11. Що сказав один з братів? 12. Яка доля їх стрінула? 13. Яку науку давала мати синам? 14. Чого вчить нас ця лекція?

ЛЕКЦІЯ 63.

Не трудно Господеві спасти чи через многих, чи через кількох.

1. Пар. 14: 6.

Юда Макавей-Молот.

За часів Антіоха царя жив у Юдеї священник Мататія. Було в нього пять синів. Мататія дуже засумував, коли почув що Антіох збезчестив храм. Він порозумів, що як не буде храму, не буде жертви Богу, ні місця молитви, тоді нарід пропаде.

Мататія тоді покликав своїх синів,

та других однодумців і пішов у гори. З гір покликав він людей до боротьби за життя свого народу. Незадовго зібралася значна армія. На чолі армії став найстарший син Мататії, Юда. Він го боровся, як лев і скоро побив сирійців, відобрав Єрусалим і храм. Тоді оголошено велике свято. З побожною музикою та співом пересвячено храм і віддано на службу Божу.

Донесли Антіохови про те, що сталося в Єрусалимі. Він зібрав велике військо і пустився з ним до Юдеї. Але по дорозі впав з колесниці і тяжко потовкся. Коли лежав на ліжку, за якийсь час в його тілі замножилися хроби і тіло гнило до костей. Всі ним бридилися, ніхто не хотів приходити до нього через сопух. Так і помер Антіох у тяжких муках.

Син і наслідник Антіоха вислав найздібніших генералів проти Юди. Коли Юда про те довідався, наказав постити і молитися. Коли прийшло до битви, сирійці побачили п'ятьох іздців на воздусі, що охороняли Юду, а на них пустили стріли. Вони перестрашилися і почали тікати. Того дня полягло їх до 30.000. Юда зібрав 12,000 срібних грошей і послав до храму в Єрусалимі на жертви і молитви за тих своїх вояків, ще погинули в боротьбі. Так бо каже

Святе Письмо: Свята і пожиточна думка молитися за мертвих, щоб Бог простив їм їхні гріхи.

Багато разів побив Юда сирійців. В одній битві зауважив, що за багато своїх людей стратив. Коли почали прибирати їх до похорону, знайшли в них поганські ідоли. То була кара за їх гріх.

Питання:

1. Коли жив священик Мататія? 2. Кілько в нього було синів? 3. Що думав Мататія про свій нарід і його віру? 4. Де він пішов? 5. Чого? 6. Хто став на чолі армії? 7. Що він відобрав від сирійців? 8. На що проголошено свято? 9. Чи міг Антіох покарати Юду Макавея? 10. Чому? 11. Якою смертю помер Антіох? 12. Що допомогло Юді побити сирійців? 13. На що вислав Юда гроші до храму? 14. Чому молимося за померших?

ЛЕКЦІЯ 64.

...Він піде їм Сина, а Цей їа вибавить." — *Ісаїя 19: 20.*

Послідні часи перед Христом.

По смерті Юди Макавея (161 р.) його брат Йонатан перебрав провід і вів справи краю розумно і відважно. Вбито його 144 року. По нім брат його Симон

здобув твердиню Сіон, прогнав сирійців, та освободив свій нарід. Потомки Симона підбили сусідні краї; а внук його Арістобуль оголосив себе царем.

Але не довго та свобода тревала. Правителі краю стали поганями, відступили від Бога, творили гріхи, а нарід їх наслідував. Пропала давна побожність, нарід зіпсувався. Між ним повстало розбиття та релігійні секти.

Одна секта була Фарисеї. Фарисеї совісно сповняли всякі приписи, науки і закони предків. Строго сповняли закон Мойсея, хоч деколи лише устами, а не серцем. Вірили у воскресення мертвих, вірили, що є Ангели-духи. Були патріотами, любили і заховували все своє.

Друга секта — були Садукеї. Ті були більше модерні. Вони пересякли наукою чужою, поганською. Не вірили в воскресення мертвих, ні в нагороду, чи кару по смерті за погане життя на світі. Вони також поважали науку Мойсея, але більше нічого. Обі ті секти, то була ізраїльська “шляхта”, пани, князі, начальники.

Була ще трета, менша, секта — Ессенів, щось, як тепер монахи. Були всі вільні, невільників не терпіли, а не як попередні секти. Занималися вони ліками, помагали людям. Не торгували нічим. Дуже поважали імя Боже і Мой-

сея. Ніколи не кляли, ні не злостилися. Їм люди вірили на слово більше, ніж іншим на присягу.

Коли нарід розбився на секти, не було одного проводу. Не знати було кого слухати. Тому нарід слухав усіх, голов-но поган. Наступило ідолопоклонство. Потомки Макавеїв билися між собою за владу. Врешті суперники пішли до рим-лян, щоб їх погодили. Римський генерал Помпей забрав Єрусалим. Начальником краю став чужинець Ірод. Влада перей-шла в чужі руки. Надходив час Мессії. Патріярх Яков сказав до Юди: Не відні-меться скипетр з руки Юди, доки не прийде Той, Кого сподіються народи. (Лекція 28).

Питання:

1. Як називалися брати Юди Мака-вея?
2. Котрий з братів здобув Сіон?
3. Чим Сіон славний? (Лекція 51).
4. Що сталося з народом за потомків Мака-веїв?
5. Чим знані Фарисеї?
6. Чим Са-дукеї?
7. Хто були Єссеї?
8. Котра сек-та була побожна більше словами?
9. Ко-тра ділами?
10. Хто погодив ізраїльтян?
11. Що мало дуже важне статися?

З М І С Т

	<i>Сторона</i>
Вступ	5
Сотворення світу	7
Сотворення Ангелів і їх упадок	9
Сотворення чоловіка — Рай — Перша Запо- відь — Перша жінка	10
Упадок перших людей	12
Кара за гріх	14
Каїн і Авель	16
Потоп	18
Жертва Ноя. Його сини	22
Вавилонська вежа	24
Поклик Авраама	27
Авраам любив згоду і спокій	29
Авраамова віра і гостинність	31
Содома і Гомора	33
Ісаак — Послух Авраама	36
Одруження Ісаака	39
Есав і Яков	43
Утеча Якова	47
Поворот Якова	52
Брати продають Йосифа	55
Йосиф' у домі Путифара	58
Йосиф у темниці	60
Вивиснення Йосифа	62
Сини Якова в Єгипті	66
Венямин подорожує до Єгипту	70
Срібна чаша Йосифа	73

	<i>Сторона</i>
Йосиф признається братам	75
Яков перебирається до Єгипту	78
Послідні слова Якова	80
Послідна воля Йосифа	82
Народини Мойсея	84
Втеча Мойсея	88
Горючий корч	89
Два брати	91
Кара на Єгипет	93
Дальші кари на Єгипет	96
Пасхальне ягня	98
Вихід з Єгипту	101
Подяка за рятунок	103
Ізраїль у пустині	105
Божі Заповіді	107
Золоте теля	110
Будова святині	112
Упорядкування Богослужень	114
Звідуні і бунтівники	116
Аронова палиця і мідяний вуж	119
Послідна наука Мойсея	122
Вхід до Ханаану	124
Самуїл і Саул	127
Давид	129
Соломон	133
Храм Соломона	135
Ілля	137
Йона	140
Товит	143
Пророки. Ісаїя	145
Езекиїл і Єремія	147
Даниїл і три молодці	149

	<i>Сторона</i>
Данїї	152
Поворот з неволі	155
Еклезїаст	157
Йов	159
Елеазар — Маккавеї	162
Юда Маккавей-Молот	164
Послідні чася перед Христом	167

